

P. SILVESTR M. BRAITO O. P.

JEŽÍŠ KRISTUS

*Sbirka postních kázání konaných
v katedrále sv. Vítu roku 1931*

Kniha k rozjímání

Kniha k poučení

Kniha pro kazatele

2. SVAZEK EDICE ROZSEVAČ

LIDOVÉ KNIHKUPECTVÍ V OLOMOUCI

Mému prvému učiteli ve svaté vědě

P. EMILIÁNU SOUKUPOVI O. P.

vděčně připsáno

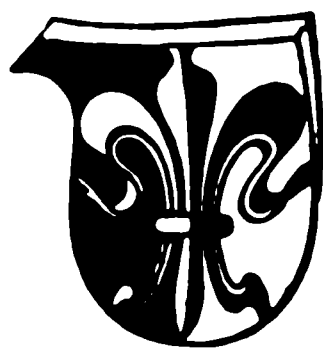
Dr. SILVESTŘ M. BRAITO O.P.

redaktor revue „Na hlubinu“

JEŽÍŠ KRISTUS

Postní konference ve velechrámu

svatého Václava v Praze roku 1931

II. KNIHA EDICE ROZSEVAČ

LIDOVÉ KNIHKUPECTVÍ V OLOMOUCI

NIHIL OBSTAT

Fr. AEMIL. SOUKUP O. P.

censor ex officio

OLOMUCII, DIE 5. SEPTEMBRIS 1931

IMPRIMATUR

Fr. VENCESLAUS BUBENÍK

Prior Provincialis

PRAGAE, DIE 8. SEPTEMBRIS 1931

Reg. fol. 185

L. S.

IMPRIMATUR

Nr. 16.146

JOSEPHUS VYVLEČKA

Praeses a. e. Consistorii

OLOMUCII, DIE 9. SEPTEMBRIS 1931

Ty jsi Ten, který přijíti má, či jiného čekati máme? (Mt. 11. 3.) S touto otázkou stojí i dnes ještě lidstvo před Kristem. Po všech pokusech, vybřednouti z dnešní prázdnoty a zoufalství duší, znovu se táže mnoho duchů šlechetných a dobrých: Ty jsi Ten, který přijíti má, či jiného čekati máme?

Vyšli jsme z rukou Božích jako obraz Boží a neseme v životě a v celém hledání a toužení své bytosti tuto svatou věčnou stopu. Duše lidská uvedena jest do pohybu nekonečnou láskou a rozsvíceno v ní světlo rozumu, jež stále může hořeti a stále výše chce šlehati. Protože jest náš rozum odleskem nejvyšší moudrosti, po nejvyšším a nekonečném spínají se jeho záchvěvy.

Dobro se podstatou svou rozlévá. Bůh jest dobro nejvyšší a rozlévá se způsobem nejvyšším. Stvořil nás a učinil nás účastny požívání dobra. Vyšli jsme z rukou Jeho, jenž jest sám sobě nejvyšší blažeností. Blažeností naprostou a nekonečnou. Proto se nemůže člověk nikdy spokojiti s drobty, proto musí býti člověk nenasytný. Proto se nedivte těm, kteří jsou stále nenasytzeni, kteří stále zvedají výše své touhy, kteří čím více požívají dobra a štěstí, tím jsou nenasyčnější, tím jsou lačnější. Od přirozenosti své, jež se podobá přirozenosti Boha naprosto blaženého, Boha plného sebou, nejvyšším štěstím a nejvyšším dobrem.

Když byla tato touha po prvé svedena na bludnou stezku, když chtěl prvý člověk sám v sobě nalézti vyvrcholení, naplnění nekonečné a věčné,

tehdy poznal tragiku své šílené opovážlivosti, marné, bezúčelné opovážlivosti. Bůh nabízel člověku svou lásku, nabízel mu své štěstí. Člověk věděl, co je Bůh, co od Něho má, a přece hledal v sobě to, co dosud dostával od Boha a co měl dostati v míře naplněné a vyvrcholené. Tehdy tato touha po rozpětí osobnosti až k míře nekonečné, až k nejzazším hranicím byla zkřížena bolestnou tíhou viny, odtržení od pramene nekonečné blaženosti. Člověk vycítil, vytušil brzo, co má ze sebe; musel býti ponechán sobě, aby prožil a procítil vlastní svou bídu, aby prožil svou nicotu a naprostou ubohost sebe bez Tvůrce. Hořela v něm touha po naprostém štěstí, po nekonečných obzorech se jeho zrak rozhlížel a zatím se cítil tak těžkými závažími přikován k zemi a k malosti, že mu z toho bylo nanic. Tehdy člověk zatoužil po vysvobození, po vykoupení. Volalo lidstvo ve filosofech a v básnících, volalo po někom, kdo by je nejdříve očistil od poskvrny časnosti, nízkosti, malosti, soběstačnosti, sebezalíbení, malichernosti a pak kdo by naplnil tu touhu, která nikdy nepřestala, protože nemůže přestat v lidském srdci, aby bylo naplněno tak, aby již nikdy nemusilo žízniť a lačněti a nikdy již bolestně a s mnohými zklamáními hledati to, co by je napojilo a nasytilo, ale na věky, dokonale a naprosto.

V dobách síly, heroismu, kdy se člověk probíjel silou a mocí, aby v síle a v moci uchvátil co možná nejvíce z toho, co naplňuje a oblažuje lidské nitro, zatoužilo lidstvo po mocném vůdci, po mocném muži, jenž by mu vrátil ráj, ráj blaženosti, štěstí, nevinnosti, na nějž mu zůstaly po všech porážkách přece jen vzpomínky dosti

silné k tomu, aby jej naplňovaly smutkem, touhou a někdy i zoufalstvím.

A jako se kdysi očekávala spása národa a tedy i spása celé společnosti lidské od silného a velkého vůdce, jenž by dovedl najítí konečně vykoupení ze všech běd a ze všech trudností, podobné dnes, kdy se kolektivum lidské seskupuje, pevně semknuté ve stát, nyní hledá vykoupení od svého zamilovaného přeludu, od něhož očekává vyřešení všech problémů a všech otázek a naprosté oblažení všech lidí. Marně čekalo lidstvo na vůdce, jenž by je dovedl osvoboditi. Vůdcové dovedli zotročiti, vůdcové dovedli kolem své moci soustřediti všechny hodnoty vědných, ale nedovedli z těchto hodnot vytvořiti nic vyššího, než byli sami. Byli omezeni časem a prostorem i silami a proto nedovedli dáti nic věčného, nic nekonečného, nic naprostého.

Unavené lidstvo hledá pak v magických ritech v automatickém sebeopojení cestu k Bohu. Jak ale mohl člověk najítí v sobě, co naprosto a dokonale chybělo, nebylo v něm, co teprve hledal. Jaký omyl. Hledati v sobě, co jsme hledali z pocitu, že nám to chybí.

Jak marné je též hledání dnešní! Jako dříve všechna naděje byla soustředěna na vedoucí osobnost, na silného vládce, podobně dnes se zase soustřeďuje naděje na tu formu, jež převzala dnes vedení, totiž na stát. A jako dříve nedovedl osvoboditi vůdce lidstvo, protože sám byl z toho lidstva, protože sám úpěl pod tímž břemenem, protože sám cítil svou slabost před vlastní vinou, podobně ani stát, jež pověra davu i vzdělanců opatřila svatozáří a všemohoucností, jistě nedokáže, aby osvobodil člověka právě

z jeho slabostí a vin a z jeho bídy duchovní, kterou cítí, protože cítí, jak jest vzdálen dokonalosti a jak jest naopak stahován k špatnosti. Nedokáže toho stát, protože stát jest složen z lidí, kteří všichni trpí vlastní slabostí a proto, když jedinec nedosáhne vítězství, nezvítězí ani masa, protože nikdy tisíce slabých lidí nedají jednoho muže silného, tisíce slabostí a nedokonalostí nevytvoří jedné dokonalosti. Když původci zákonů nedovedou se osvoboditi a sebe šťastnými učiniti, nedovedou to jistě ani jejich zákony, protože nikdy není dílo dokonalejší jeho tvůrce.

Nikdy neudusíme v sobě onu palčivou, neúnavnou, pronásledující touhu po věčném, po naprostém, po němž od malička již se vzpínáme, když jsme prchali od jedné vypité číše ke druhé, když na dně jedné radosti viděli jsme již zmar radosti druhé, k níž nás mocně táhla touha. Šli jsme k ní, třebaže již s vědomím, že i to bude marné.

Nic nás nesyťí, nic z toho, co nacházíme po cestě, protože nebyli jsme stvořeni, abychom hledali po cestách, abychom vyhledávali pracné potůčků, protože jsme vyšli ze zdroje a protože jenom v tom zdroji můžeme najíti nasycení pro všechny, a to nasycení věčné, konečné.

Jen to je ale tvrdé, že totiž zranění jsme slabostí, že jsme nakaženi rakovinou zla, takže netušíme, necítíme, nevidíme pravého štěstí, právě velikosti, že místo věčného, křečovitě se přidržujeme vyprahlých cisteren, jež nemohou udržeti vody, jež nepodrží vláhy.

Všechny pokusy o osvobození člověka jsou potud marné, že nechtějí viděti porušení člověka, že počítají jen s člověkem dokonalým, s člo-

věkem ideálním. Protože pak nenajdeme člověka takového, všechna řešení a zákonodárství a systémy filosofické jsou plané a plytké, nemohou v život zasáhnouti, nedovedou je přetvořiti, protože nepřibližují se k člověku, nýbrž k neskutečnosti.

A přece lidstvo lačně, neúnavně touží, aby se rozlétlo, aby se povzneslo nad hmotné omezení, nad všední skutečnosti, aby došlo k světlu, jistotě. Ale bránilo se a brání, kdybych řekl, že touží po Bohu a vlastně po ničem jiném netouží. Nemůže se vyrvati jeho ruce, všude sahající, všude zasahující, nemůže se bez něho obejít, protože každé zabušení srdce po něčem, co ještě nemáme, jest známkou, že si nestačíme, že toužíme nad sebe, že toužíme po štěstí. Když drobtý, když paprsky, když květy, jistě jest též štěstí naprosté, jistě jest též nasycení, jest moře, propast dokonalosti, vyrovnání, vyřešení, jest Bůh.

Jak jest pošetilé shánění filosofů, kteří skládají zbraň, když sami nemohou najíti pro lidstvo odpovědi, na které by se všichni shodli. Filosofie není toho rázu, aby vyřešila vše pro věčné časy, filosofové nejsou lidé, kteří by se shodli, kteří by dali definitivní odpověď. A my ji přece potřebujeme, my ji přece musíme mít. To, že člověk ji nenajde, že ji nenajde tak snadno a bezpečně, z toho ještě neplyne, že ji nemožno vůbec dáti. Když si člověk nemůže odpověděti ze sebe, jaký to div? Není si zákonem, nýbrž zákony již v sobě nalézá, není jich původcem. Nemůže si dáti též definitivní, naprosto vyhovující odpověď o sobě? Ten, jenž jej uvedl v život, jen ten, jenž mu dal život, jistě mu dal i cíl a jistě u něho jest vyřešení a odpověď. Jest u něho

odpověď. Dal ji jednou. Když jsme na ni zapomněli, bylo nám ji dlouho hledati. Lidstvo mělo samo na sobě vyzkoušeti: Trpké jest ti postavití se proti Hospodinu Bohu tvému! Ptalo se sebe, ptalo se svých věstců a mudrců, ptalo se kamenných, tvrdých bohů, jichž ledový klid, jako výsměch, byl jim odpovědí. Nejvážnější otázky, nejkrutější a nejkrvavější volání zůstávala bez ohlasu, ozvěna lidské bolesti zmírala v němé temnotě.

A tehdy smíloval se Hospodin, když volání dostupovala šíleného zoufalství, když lidstvo bezmocně kapitulovalo.

Poslal svého jednorozeného Syna. Nebe spojilo se se zemí. Země urazila nejvyššího a nejvyšší sám prvý dává osvobozující pravici, nebe samo prvé odpovídá, nebe uraženě a pohrzeně.

*

Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného neušetřil, nýbrž vydal jej za nás všechny. (J. 3. 16.)

Věky stojí v roztoužení, v němém údivu, nebo i zažluklé nevěře a nedůvěře. Věky otřásá lidstvem toto tajemství. Ježíš Kristus. Žádné jméno a žádné slovo tak světem neotřáslo, nezachvělo, žádné jej dosud ještě tak nerozdvojuje, jak toto jméno.

Nejprve se člověk chtěl sám státí Bohem, a když Slovo se stává tělem a přišlo přebývat mezi nás, když byla tak nesmírně povýšená lidská přirozenost, jest jakousi tajemnou ironií, ironií tragickou a bolestnou, postavil se svět, postavil se lidský rozum, postavila se pýcha lidského rozumu proti myšlence.

Přišel Bůh, aby nás spasil, přišel Bůh, aby nás povznesl, posvětil a zachránil. Jako by lidský rozum nechtěl ani tuto velkou lásku, jako by se děsil velkého daru.

Krvavý byl boj církve o tuto pravdu. Přišel Bůh, Bůh navštívil lid svůj. Církev strašnými boji musila si proklestiti cestu dějinami k lidskému duchu, aby zanechala čistou, neposkvrněnou pravdu o Ježíši Kristu.

Byl jedněm jenom člověkem, člověkem čistým a velkým, ale přece jen člověkem. A druhým byl zase jenom Bohem, nedovedli se sklonit v pokoře před myšlenkou, že Bůh přijímá ubohou lidskou přirozenost, že se stává člověkem podobným nám ve všech slabostech, vyjma hříchu. Církev vítězně probjovala svatou pravdu Kristovu o Jeho božství a člověčenství ponurým temnem mysterií, spekulací platonickou i stoickou.

Obě paže, abych tak řekl, církevní pravdy musily bojovati. Obě byly zatíženy bojem. Na jedné straně musila bojovati o jeho dokonalé člověčenství a na druhé straně musela hájit jeho božství. Lidský rozum chtěl příliš jasně vidět do tohoto tak velkolepého tajemství, chtěl příliš vše mít zřetelné. Toť omyl duchů, kteří se nedovedou povznést nad sebe samy, jako by jen oni byli vrcholem vši skutečnosti a proto též i jejím měřítkem. Brzo poměrně utichly spory o to, zda byl Kristus dokonalým člověkem, ne-utichly však dosud boje o to, zda byl Bohem. Ještě před nedávnem bouřila se tak zvaná věda prostě proti existenci Ježíše Krista. Dnes však přece jen historie a pak především život pravdy Kristovy dokazuje, že není trvale možno, aby

povstala celá, tak pevně stavěná církev, aby pak tato církev vydala z učení přesně definovaného takové statisíce lidí všech věků a povah, kteří touto naukou v této společnosti dospěli vrcholu dokonalosti, a to vše na základě lži, nebo omylu nebo přeludu.

Přelud a klam není životný, neudrží se v záplavě skutečnosti, jež bezohledně smete každou neskutečnost, každý blud!

Dodnes však ještě hoří boj o to — byl Kristus Bohem?

Koncil tridentský jasně definuje: Quo factum est ut caelestis pater Deus totius consolationis Christum Jesum Filium suum . . . ad homines miserit ut et Judaeos redimeret et gentes . . . justitiam apprehenderent . . . atque omnes adoptionem filiorum reciperent . . .

Kristus: Syn Boží. On, na Němž nemohl nikdo stínu nalézt, On, o Němž musili učedníci doznati: Fuit sanctus, impollutus, segregatus ab hominibus, peccatum non fecit . . . On, jehož nikdo nemohl vinit z hříchu, prohlašuje o sobě, že jest Synem Božím.

Ovšem, vystoupí mnohý a bude dokazovati, v jakém smyslu bylo bráno u Židů slovo „Syn Boží“, že Syn Boží bylo pojmem pro Mesiáše, pro vůdce lidu, pro osvoboditele. A přece musil Ježíš rozumětí slovo to, toto strašné slovo v docela jiném smyslu!

Evangelisté i synoptici nejsou nijak skoupí na prohlašování Ježíše za skutečného, pravého, soupodstatného Syna Božího. Sv. Marek začíná své evangelium narážkou na proroctví Isaiášovo, kde slibuje prorok: Bůh sám přijde a spasí vás. (Is. 35. 4.) Ježíš ukazuje na toto proroctví, když

volá, že čas je naplněn, že přiblížilo se království Boží.

Synovství Boží a titul Syn člověka byl sice titulem, o němž se vědělo, že patří Mesiáši. Židé brali Mesiáše čistě v pozemském a časném smyslu. Kristus pak, jako zvedá poslání mesiášské, tak také pozvedá v očích lidí toto svaté jméno Syna Božího. Jeho království jest království duchovní, jest království dítek Božích, království, do něhož možno jediné přes Krista vejít. Proto On, prvorozený, jest prvorozený Boží a všechno synovství jenom Ježíšem jde. Proto jest prvním synem, proto jest prvním synem ve vlastním slova smyslu, protože nemůže nikdo dáti synovství odvozené, kdo není synem samým vlastním.

Celé pak učení, celé vystupování, celý život Ježíše Krista jest jasným, docela zřejmým, nikým nezvratitelným důkazem, že Ježíš byl hluboce přesvědčen o svém podstatném synovství Božím. Celou svou činnost osvoboditele lidu Ježíš zvedá výše. Uzdravuje tělo, křísí mrtvé, ale především toto všechno zaměřuje k uzdravování duše, k odpouštění hříchů. Bouří se farizeové proti této moci, protože jest jim skutečným oslobováním moci Boží. Kristus, nejzbožnější, necouvá před touto výtkou. Prohlašuje svou stejnou moc odpouštět hříchy, jako uzdravovati. Kristus věděl, že se mu vytýká rouhání, a proto si byl jasně vědom dosahu svého ztotožnění s Otcem, necouval ani tehdy před ním, když lidé tušili v něm hřích nejstrašnější, rouhání.

Od začátku svého života prohlašuje, že musí stále býti v tom, co jest Otce jeho. Prohlašuje svou jednotu s Otcem tím, že praví, že jest věčně a stále v onom chrámě s Otcem, protože

jest sám Bohem. Pak prohlašuje za své bratry a za svou matku všechny, čili za těsně příbuzně, kteří plní vůli Otce, jenž jest v nebesích. Kdo žije v milosti, kdo jest účasten přirozenosti Boží, musí nutně býti spřízněn i s Ním, protože i On jest Bohem.

On jest tam, kde jest několik modlících se, protože jest Bohem a Bůh jest všude, kde hoří láska.

Jenom Bůh jest nejvyšším Pánem, jenom Jemu třeba dáti přednost přede vším. Kristus neváhá nejednou zdůrazniti, že pro Něho třeba i matku i otce i sestru i ženu opustiti, všechno, naprosto všechno opustiti. Jenom Bůh může takto mluvit. Proto za skutečného Syna Božího musil se Ježíš považovati. On staví se nad zákon Mojžíšův a proto jenom Bůh může jej měniti, jen Bůh jej může doplňovati.

Ježíš sám prohlašuje o sobě, že byl tichý a pokorný srdcem a přece nikterak se nezastavuje před tímto smělym, pro člověka strašným slovem: Já a Otec jedno jsme. (J. 10, 31.) Věřiti v Krista, znamená věriti v Otce. Viděti Krista, znamená viděti Otce: „Filipe, kdo vidí mne, vidí i Otce mého.“ (J. 14, 9.)

Jenom Bůh dává království nebeské, protože v něm jest toto království, protože v něm jest On odměnou a blažeností. A jenom přes Krista, jenom plněním jeho přikázání, jenom spojením s Kristem možno dosáhnouti spasení.

Jen Bůh má právo nařizovati, abychom v bližním viděli jeho, miláčka jeho. A Kristus pak přesně podle této pravdy staví každého člověka, v němž se chvěje obraz Boží, za svého zástupce, právě proto, že byl Bohem.

Kdyby Kristus nebyl Bohem, pravým a skutečným Bohem, nikdy nepochopíme evangelii. Jest naprosto vyloučeno, aby neškolení, neučení rybáři galilejští povznesli se nad tak strašnou a závratnou metafysickou výši, aby vymyslíli si o člověku podstatné synovství Boží. Musili by se zmýlit, jejich evangelia nemohla by nésti tak vyrovnaný obraz, nejen slov, ale především působení Kristova. A zatím jest celý obraz Ježíšův v evangeliích jednolitý, účelný, jedinečně srozumitelný naprostým, opravdovým, podstatným synovstvím Ježíše Krista.

Dílo jeho pak volá o jeho božském původu. Proti celé tradici rabinistické, proti všemu očekávání lidu izraelského i proti čekání apoštolů Kristus jediné své poslání spatřoval v odčinění urážky Boží, ve vykoupení od hříchu. Jeho království jest tak vznešené, že i nejhorší otroctví i otroctví římské přestává míti zájmu a přitažlivosti. Mesiáš přišel podle vlastních slov, aby svou láskou zadostučinil za hříchy mnohě, aby umírnil hněv Boží, aby zdrtil hřích, aby potřel smrt. Toto jest dílo Ježíšovo a o tomto díle stále mluví, k němu se stále vrací. A nejen že se snaží o tomto díle pracovati, nýbrž jeho boj proti hříchu jest vítězný, jeho boj jest účelný, jeho boj jest cílevědomý. Dává, co nejvzácnějšího člověk může míti, dává totiž svůj život, dává svou naprostou poslušnost.

*

Neměla by ale velkou cenu tato oběť, kdyby byl Ježíš pouhým člověkem. Chtěl by vykoupiti ten, jenž by sám potřeboval vykoupení. A přece Ježíš prohlašuje, že jej nikdo nemůže

vinití z hříchu. Všechny volá ke kajícínosti a k pokání a sám nikdy pokání pro svou osobu nečiní. Byl Bohem a přece člověkem úplně dokonalým. V čistém lůně přečistě Panny stal se div, nad nímž se tají dech všech, kteří se zamyslí nad skutečností: Bůh a člověk v jedné osobě. Věčné Slovo přijalo lidskou přirozenost. Přirozenost božská a lidská byly spojeny v jedné osobě věčného Slova. Dlouho se rval lidský duch, aby se nemusil sklonit před tak strašným tajemstvím. Eutyches jen jednu přirozenost by Kristu přiznal. Arius zase by oddisputoval jemu božství. Dělili, slučovali obě přirozenosti, pojmy podstata a osobnost a přirozenost procházely žhavou výhní analýse. Až církve jasně prohlašuje: Deum de Deo . . . qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de caelis et incarnatus est Těžko se dá mluvit lidskému jazyku o tomto vznešeném tajemství. Ještě nesnadnější jest o něm kázati, když na kazatelně jest nemožná theologická spekulace. Nemožná, nezdravá, protože neužitečná a neplodná.

Jak si osvětliti, nikdy ovšem ne vysvětliti, toto tajemství? Věříme v těla vzkříšení. Svatý Tomáš používá této skutečnosti, že duše po smrti žije svým samostatným životem dále. A tak jako jest nyní v osobě, tak bude po vzkříšení též ještě ve vzkříšeném těle. Podobně ovšem říkáme, jenom *podobně*, u Krista. Neboť rozdíl zůstává, protože duše i tělo spojí se v jednu podstatu, kdežto v Kristu lidská přirozenost i přirozenost božská, když se pojí v jednu osobu, nesměšují se v jednu bytnost. Přirozenost božská, abych tak řekl, přitáhla přirozenost lidskou, a přece se

tím nijak nezměnila. A další podobnosti: Jako v člověku duše a tělo se pojí v jeden celek, podobně v osobě Věčného Slova obě přirozenosti v jeden celek se spojují. Zase jen obraz a nedokonalý, protože obě přirozenosti v Kristu jsou dokonalé, kdežto duše i tělo tvoří celek neúplný v ohledu samotného bytí, protože i po smrti duše ponechává si ustavičný vztah ke svému tělu a protože tělo bez duše existovati nemůže a rozkládá se.

Byl pravým Bohem a pravým člověkem, a právě tímto spojením v jedné osobě byly všechny činy Ježíše Krista nesmírné, nekonečné, věčné ceny, protože činy patří vždy celé osobnosti. Proto činy i lidské přirozenosti byly činy osoby Věčného Slova.

Nyní nás to teprve strhuje dokonale na kolena, když vidíme, jak každý krůček Ježíše Krista byl činem Bohočlověka, byl činem Věčného Slova, proto nesmírné ceny výkupné, nesmírné ceny záslužné naprosto dokonalým zadostiučiněním.

Proto přišel Ježíš Kristus, proto se stal člověkem, aby za nás zaplatil, aby za nás lidi zaplatil Otci nebeskému v lidském těle.

Člověk by nestačil na toto zaplacení, naprosto by nedovedl dát nekonečné, věčné odčinění, naprosté smazání svých vín, protože všechno, co mohl podat Otci nebeskému, bylo již v zárodcích pokažené. Jen čistý, jen naprosto dokonalý mohl dát Bohu dokonalou náhradu, dokonale zaplatiti, zač lidstvo jemu bylo dlužno.

*

Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de caelis . . . Pro nás! Tráslí se theologové v posvátné bázní a chtěli hledati

jiné důvody pro vtělení. Jisto jest ovšem, že nesmíme zaměňovati cíl za důvod. Poslední cíl vtělení jistě nebyl člověk, protože posledním cílem všeho může býti jedině Bůh. Jistě bylo cílem vtělení jediné a jen zaplacení dávného dluhu celého lidstva spravedlnosti Boží. Ale proč Bůh volil tuto cestu? Proč poslal svého Syna, proč jej vydal v nejhorší muka? Co nutkalo Boha k tomuto nepochopitelnému činu? A odpovídá sv. Tomáš Aq.: Jediné byla to láska, která pohнула Otce, jediné milosrdenství to bylo, jež dalo nám Ježíše Krista, jež nám v něm otevřelo cestu do vlastí a k Otci!

A dokládá andělský učitel: *Potentis est misereri*. A protože Bůh jest nejvýše mocný, protože jest moc sama, proto jest též milosrdenství samo. I ta jeho spravedlnost, se kterou žádalo od svého Syna zaplacení, bylo podle sv. Tomáše velkým úkonnem milosrdenství, když totiž poskytl lidstvu odpuštění proti zaplacení, protože jest daleko větším milosrdenstvím poskytnouti dlužníkovi možnost zaplacení, než jediné jej přijmouti prostě a bez všeho na milost. I milost chtěl jaksí Bůh sladší učiniti. Vše silné, krásné, velké ve světě se nutně rozlévá. Toť přirozený zákon. Bůh není vázán tímto zákonem mimo své božství, ale protože jest nejvyšším dobrem, právě proto, že jím jest, proto se rozlévá jako dobro. Když obyčejné dobro se rozlévá, když ctnost a krása duchovní zde na světě strhuje k následování, když již hmotná tělesa teplotou zahřívají tělesa chladná, oč více teprve Bůh, v němž všechna síla, všechna moc, všechno dobro, všechna pravda a všechno světlo. A když se Bůh sdělil, sdělil se způsobem nejvýše důstojným a v nej-

vyšším smilování, v nejvyšší nepochopitelné lásce. Písmo svaté jest plné výkřiků obdivu a klanění před touto láskou, jež proto poslala na svět Syna jednorozeného, aby svět osvobodila. Známe život a myšlení Boží jediné v Zjevení a právě toto Zjevení skoro výlučně ukazuje jako na jediný důvod vtělení jeho velké smilování nad hříchy, nad bídou naší. Svatý Pavel dí: Christus venit in hunc mundum peccatores salvos facere. (I. Tim. 1. 15.)

Quando venit plenitudo temporis misit Deus Filium suum factum sub lege, ut eos, qui sub lege erant, redimeret.

Jak velice pozvedl tím Bůh lidskou přirozenost, jak posvětil ubohé lidství. Hledáte, filosofové, hledáte zvednutí lidství, jak výše byste je chtěli zvednouti, jak výše zvednouti? Bůh přijal tuto lidskou přirozenost na sebe. S. Tomáš: Per hoc instruimur, quanta sit dignitas humanae naturae. Augustín: Demonstravit nobis Deus, quam excelsum locum inter creaturas habeat humana natura in hoc, quod hominibus in vero homine apparuit. (III. q. I. a. 2.) Sv. Lev: Agnosce, o homo, dignitatem tuam et divinae consors faetus naturae noli in veterem vilitatem degenere conversatione redire!

Uznej, člověče, svou důstojnost, a když jsi se stal účastným božské přirozenosti, nevracej se ve starou nízkost zvráceným životem.

Jak blahé jest naše vědomí o svrchované lásce, že máme někoho, jehož láska jest nevyčerpatelná, k níž můžeme se uchýlit se svými nejsemělejšími přáními, protože, co by nám dovedl odřeknouti Ten, jenž nám dal sebe, jenž nám dal Syna svého, tak naprosto, do takových muk,

jenž jej oblekl naší bídou, jenž jej podrobil našim trestům, aby z nás, otroků, sňal otroctví, jež jsme sami dobrovolně se slepou vzpurností proti jeho lásce vzali na sebe! Jak jinak patříme k nebi, k životu, ne k slepému osudu, vědouce, že máme nad sebou Otce, jenž jest láska i k bíd-
níkům i k hříšníkům!

Toužíš od kolébky do hrobu po lásce, po lásce velké a čistě? Kde nalezneš lásky větší? Zde máš lásku, jež Boha v tělo přivedla a člověka k Bohu zvedá, již nic není dosti drahé, vzácné, jež dala prostě sebe se vším a dokonale. Budeš ještě prchatí před láskou svou?

CESTA NAŠE

II

Prázdno, životem zcela vyprázdněno lidstvo vydalo se na pout za pokladem, který by mu prosvítil život, který by jej nasýtil, který by jej zázračně učinil i lepším. A tak stanul jednou před tajuplnou postavou, která mu mnoho slibovala. Hřměla bouřlivě i sladce zpívala, slibovala, hrozila, ale třebaže toho všeho bylo mnoho, právě proto snad, že toho bylo příliš mnoho, zdálo se to těm, kteří vyšli na prvé hlídky na výzvědy, zdálo se to jaksi matné, slabé, neživotné, úzkoprsé a někdy zase příliš široké, že se to nedalo ani usměrniti podle skutečného života, a ptali se ti, kteří vyšli hledající, aby našli: Kdo to mluví k nám? A smělejší sňali závoj s její hlavy a objevili ji, licoměrnici, lhářku a posérku, věčnou, nenapravitelnou Teorii.

Kolikráte již se přibližovala k lidem právě

ve chvíli, když potřebovali nejvíce lékaře, když potřebovali, aby povstali, a její nejhorší služba byla, že uspávala, že naplňovala vědomím, že jest vše učiněno, když zavzněl její mnohomluvný hlas, zatím co nebylo učiněno prostě ani pravého krůčku. Mnohotvárná byla a jest Teorie, mravnostní teorie. Dovedla se proměňovati jako Protheus, dovedla jako medusa tisícerymi chapadly se rozrůstati. Mluvila všemi jazyky, všemi smysly, ke všem dobám, ke všem bolestem a ke všem potřebám. Stejně všude jalově, jako zálučně. Protože za ní se chechtal lidstvu Teorii skvěle maskovaný nepřítel pravdy, pán lži.

Když pak se vraceli lidé křivolakými uličkami, jimiž chtěli se prodrati od Teorie k životu, tolikráte a tolikráte postavila se jim v cestu vznešená postava. Byla zmučená, ale silou a láskou svou, z jejích stop vyzařovala jistota, bezpečnost kroků, její oko vábilo jako klidné jezero, v němž možno vykoupati se k věčné čistotě po namáhavé, marně pouti. Jednou stanul v rozvalínách myšlenky a v zákrutech hledajících uliček lidského ducha, jednou stanul v nich někdo, kdo podal ruku každému, kdo chtěl se dostat ke světlu a na cestu bezpečnou. Zahleděl se tiše a svatě a mírně a měkce do ztrhaných rysů lidských a pravil: Já jsem cesta, pravda a život. Ne teorie, ale cesta, ne příkaz, ale život.

Stanul Ježíš před lidstvem a volá k němu: Následuj mne! Nemůžeme se vymaniti z objetí touhy, abychom se rozletěli k dokonalosti vyšší, protože s bytím naším byla nám Bohem vlita tato touha a protože ještě více, protože nekonečně výše, než by člověk ze sebe mohl doufati, povolal nás Ten, jenž jest svrchovaně dobro,

štěstí a naprostá velikost. Buďte dokonalí, jako Otec váš v nebesích dokonalý jest! (Mt. 5. 48.) Buďte svatí, jakož i Bůh Hospodin váš svatý jest! Zatoužil člověk po dokonalosti, ale víme, že sám nenašel cestu zpět, cestu k Bohu, cestu bezpečnou, cestu, které by bylo možno klidně se svěřiti, Ježíš pak, když přišel na otázku naši, jak dosáhnouti dokonalosti, po níž lidské nitro ve své přirozenosti touží, převýšil tuto touhu, ještě výše ji zaměřil, připomněl jí její nejvyšší rozpětí v dokonalosti. V dokonalosti samé, Boha nejvyššího a ukazuje na sebe, jako na cestu: Chce-li kdo dokonalý býti . . . následuj mne! (Mt. 19. 21.)

Ježíš Kristus svým životem a svým příkladem zazářil jako slunce v dusné noci myšlenky a znaveného srdce. Jeho život nebyl jen přikazováním, jeho život nebyl teorií, nebyl krásným slovem, nýbrž životem, životem plným, životem krásným, životem následování hodným, k následování vybízejícím a strhujícím.

Jako byla proměnlivá teorie, protože vycházela z proměnlivého srdce lidského, tak věčný, neproměnlivý byl příklad jeho velikosti, jeho svatosti. Svatému Atanáši, otci křesťanského starověku, ještě v sluchu skřípěla hesla, jimiž se hleděla filosofie antická sama zpíti, aby neviděla svou vlastní bídu, a pak tryská nejen z jeho, nýbrž z celého současného lidstva slovo: Vše lidské jest proměnlivé a proto přišel Neproměnlivý sám, aby nám ukázal nikým nezvratitelný obraz, k němuž by mohli všichni na věky vzhlížeti a jež by nikdo nemohl porušiti.

To, po čem Cicero vzdychal: „Chybí nám vzor pravé spravedlnosti. Máme jen obrazy a stíny a těchto nenásledujeme“ (De officiis III. 17.)

Kristus léčil. Před ním čím krásnější obraz filosofové nakreslili, tím byl nedostupnějším, tím od něho nejprve co nejrychleji prchali filosofové sami, jeho tvůrcově.

Kristus potřel prázdnou, neživou a neživotnou a před životem jako stín před světlem prchající teorii, vzal hledající lidstvo za ruku a jako dítky bloudící v hustém lese vyvedl je ven, ke světlu.

Protože byl sám Světlem.

*

Mohl býti cestou a vzorem naším, protože byl absolutně čistý, dokonalý, ve všech ohledech.

Na jeho postavě není stínu. Byl svatý. To slovo bylo znesvěceno anebo bylo zakleto do nedostupných končin a přece bylo nám přineseno jako to, co se má státí majetkem naším, po čem se vzpíná nyní život náš. Svatost je totiž dokonalostí, nejvyšším cílem a podkladem. Jest dokonalostí, mající v Bohu zdroj a vzor — svatost jest zakotvením v dobrém, propastné odloučení nebo přemožení zla. Kristus byl svatý. Pásli po jeho chybách farizeové, ale nedovedli mu vytknouti nic jiného, než přestupky svého nesmyslně chápaného rituálu. Hněvně skřípali proti němu, a když je zval Ježíš: Kdo z vás mne může vinit z hříchu . . . ustupují mlčky jak zbití psi . . . On, který jim tak nelítostně strhuje s tváří jejich zbožné masky. A jindy praví Ježíš o sobě: Přichází kníže tohoto světa a na mne ničeho nemá. (J. 14. 30.) Neb děl též o sobě: Já, co jest milé otci mému, konám vždycky. (J. 8. 29.)

Tak svědčí o něm i učedníci: *Peccatum in eo non est. Agnus immaculatus et incotaminatus . . .*

* *Peccatum non fecit . . .* (I. Pt. 2. 2. 2.)

Ani jediný hřích nedovedou na něm najíti, aby aspoň jaksi potěšili a ulehčili svědomí zrádcovo, když volá i on zdrcen svatostí a velikostí Ježíšovou: Zradil jsem krev spravedlivou!... Nic mu nepraví, než slovo, jímž se vždycky odbývají zrádci pravdy a Krista a náboženství všech dob: Co nám do toho?

Proto bylo to tak přirozené, že koncil chalcedonský definoval: *Kata panta hómoios hemin, chóris hamartias*... Ve všem *kromě hříchu* nám podobný...

Kristus byl čistý, neposkvrněný, bezhříšný. Byl ještě více — Kristus ani hřešiti nemohl. Byl podstatně spojen s božskou přirozeností, vtěleným Slovem v jednu osobu a proto, kdyby byl jakkolivěk jen schopen viny, to božské Osobě musila by se přičítati tato schopnost. Naprosto neschopný viny, neschopný rovněž neklidu, žádostivosti. Čím silnější ctnost, tím slabší bouření se žádostivosti. Kristus, vrchol ctnosti, jí nikterak ani v nejmenším nebyl zastíněn.

Mravní život a snaha o mravní dokonalost protíná svět a celý jeho život dvěma ohnivými pásy, z nichž jeden žádá si celého člověka, pro jeho cíl, aby celým srdcem, veškerou silou svou, vši myslí svou, aby míloval Boha. A druhý: jenž jest odleskem záře prvního ohně, žádá milovati vše, co miluje tento Bůh, to jest sebe nejprve a pak podle sebe i každého bližního svého, jenž jest spojen s Bohem, protože jest dílo jeho a dílo jeho lásky a prozřetelnosti.

Všechna lidská dokonalost měří se podle poměru k Tomu, jenž jest základem, směrnicí, pravidlem a hybnou silou našeho života, života rozumu i vůle. Náboženství určuje tento poměr.

Život pak podle tohoto náboženství, život přibližování se podle tohoto náboženství, život připodobňování se tomuto Bohu, toť život svatosti, život snažení o zdokonalení své bytosti, protože jenom v něm, protože jen životem podle něho může se zdokonaliti a posvětit člověk.

Celý život Ježíše Krista byl životem ve službách a podle vůle a z vůle Otce v nebesích. Jen jeho vůli přišel hledati, jen jeho vůli plniti. Celý jeho život jest úkonem oddanosti a poslušnosti k Otci. Přišel přece z lásky k němu, aby zadostučinil za viny lidstva, aby vzdal slávu jménu jeho, aby odčinil potupu lidskou proti nebi, aby očistil nebi lidstvo, aby je přivedl, aby je učinil krásným luhem, předsíní rajske krásy a dokonalosti. Dává vše, co má, Otci nebeskému, dává mu svůj čas, své zdraví, svou pověst, všechno obětuje, až na konec i svůj život. Jeho jediným cílem jest, aby přišlo království Otce nebeského, aby přišlo království synovství všech k tomu, jenž jest láskou, a který jenom z lásky a pro lásku všechno stvořil a zachovává.

Na Otce stále myslel, od něho všechno očekával, k němu stále zvedal zraky lidí unavené zemí a zemským čekáním. Nebylo okamžiku, aby zapomněl, že nepřišel plniti vůli svou, nýbrž vůli toho, který ho poslal. V mukách, v bolestném napětí, kdy lidská přirozenost samovolně couvá před hrůzou, volá utišujícím způsobem ke všem, kteří zdánlivě marně musejí obětovati svůj život pro oběť neviditelnou, pro oběť nedoceněnou v čase. Ne má, ale tvá vůle se staň. Této vůli učí lidstvo podrobovati se modlitbou v každém okamžiku, když učí modliti se: Buď vůle tvá, přijď království tvé. A to vše, aby se

posvětilo jméno jeho, jak dále pláče denně a denně stoupá z milionů srdcí modlitba Otčenáše!

Od této snahy nic jej neodstrašilo, ani potupy, ani zdánlivý neúspěch, ani neláska, ani neporozumění, ani stále, stále ostřeji se rýsující kříž a zdánlivě před očima světa ztroskotání celého jeho životního díla.

Náboženství jest společenství s Bohem. Kristus pak byl co nejtěsněji spojen s Otcem. Písmo o něm praví: *Erat pernoctans in oratione Dei*. Modlil se Kristus. Což nebyl Bohem? Byl Bohem, jako byl člověkem a přece se jako člověk modlil. Měl lidskou vůli vedle své vůle božské a touto vůlí toužil po osvobození světa, po tom, aby se Bůh smiloval nad lidstvem, aby již konečně přišlo království jeho, aby již konečně zvítězila na věky pravda, aby bylo potřeno království lži a nelásky a nenávisti a zloby a pýchy. Modlil se Kristus, třebaže byl rovněž Bohem a třebaže vše, co chtěl, měl moc jako Bůh učinit. Modlil se, aby nám ukázal cestu k poměru k Otci. Ukázal nám modlitbu ne jako slepé chvění se pod neznámou krutou silou, nýbrž jako přitulení se dítěte k Otci, aby nám ukázal, kde jest síla naše, kde je ten, jenž jest stále ochoten nás vyslyšeti, stále nám dávati sílu, aby pozvedl ducha našeho, jenž v přiblížení a ve spojení s touto silou, s tímto Bohem a touto pravdou načerpává denně nesmírných sil, aby povstal, aby šel, aby vzlétl . . .

Modlil se, aby nám ukázal cestu, jak jíti k Bohu. Bůh, toť není jen pojem, toť nejvyšší dar, o nějž především musíme prositi, protože jest nejvyšším dobrem a plným štěstím. Proto o něj musíme nejprve prositi, což jest modliti

se. Prositi o něj, spojití se s ním, ponořiti se do něho, abychom sestoupíce do jeho hlubin, poznali, co je Bůh, abychom se dali zdrtiti a schvátiti jeho velikostí, abychom se již nebrouzdali v kalužinách, které jen kazí duši svým jedovatým dechem, ale nenasytí, leda snad nanejvýše svým hnusem.

Prosil Otce a děkoval mu za vše, co obdržel, pro nás, abychom vraceli Bohu, co jsme od něho obdrželi, abychom se vším, co máme, všemi dary, všemi hodnotami a všemi schopnostmi snažili přiblížiti se k němu, skláněti se před ním, jako před nejvyšším dobrem. Učí nás modlití se především, aby přišlo království jeho a vše ostatní zahrnuje do prosby o toto království, protože, jak jinde učí, postará se Bůh o to, co potřebujeme jako cestu, jako prostředek nalezení Boha. Dá všechno, co nás má k němu dověsti. Proto není modlitba omezena na prosbu o časné věci, nýbrž tyto věci musejí býti zahrnuty ve věčném, jen tehdy jsou dobré, jen tehdy jsou správné a jen tehdy budou vyslyšeny, podobné jako byly vyslyšeny všechny přímé modlitby Kristovy, protože byl tak naprosto ztotožněn s vůlí Otcovou, že nikdy nežádal to, co nebylo vůlí Otcovou.

Z Otce vyšel a k Otci chce vrátiti celé lidstvo. Z Otce přišel a k tomu pracoval, jak sám praví, aby vydal svědectví pravdě. Přišel, aby vrátil slávu Otcovu, jež jest v navrácení dítek jeho, v oslavě a velikosti též dítek jeho zde na zemi. Měl slávu svou v sobě a u andělů svých. Přišel ještě Kristus hledati slávu Otcovu. Byl synem prvorozeným a proto toužil, aby synovství jeho nesčíslné dítky Boží sdílely.

Nebylo nikdy větší lásky k Otci nad lásku jeho, jenž dává život svůj, jenž přece byl životem Bohočlověka, v oběť na usmíření nesmírné urážky Boží, oběť poslušnosti dokonalé, naprosté, až k smrti potupné na kříži. A celý život směřuje a zařízen v této nesmírné oběti...

A celý jeho život zakládání království Božího, toť vítězný boj s temnou mocí, kterou zatlačoval na celé čáře, přetvořuje říši lži a časnosti v říši a království Boží. Těžká byla to úloha, ne snad pro něho, nýbrž houževnatá byla naše zloba, náš odpor k pravdě. Kristus musil nejprve přemoci zhoubnou u nás ilusi, že jest nám svět nesmírně blízko a Bůh nekonečně daleko. Láska Kristova k Otci projevuje se jako svatost, jako mesiášské posvěcení pevné vůle, vše přivést zpět k Otci a zasvětit celý život přemáhání překážek království Božího a učiniti království lásky k Bohu podílem celého lidstva.

*

Proč věčně tak přitahuje všechny malé, pošlapané, odkopnuté, přišlápnuté a zakříknuté obraz Kristův? Protože nekonečná jest láska jeho. Nekonečnou sílu má, protože sama byla nesmírná a nekonečná. On nejen že miloval lidstvo, nýbrž učinil se jeho hlavou. Celé lidstvo objal ve své osobě. Všechny v sobě soustředil. Tak velká byla jeho láska k lidstvu, že vzal na sebe podobu otroka, že se nám stal podobným ve všem, vyjma hříchu, aby nás zachránil. To byl vrchol jeho lásky a proto celý život každým úderem srdce jeho jest novým a krásným akordem v harmonii jeho životní lásky. Jeho poměr k lidem jest poměr universální a zase až do po-

sledního lidského červíčka jednotlivě sestupující a se starající lásky, lásky nejširší a lásky nejněžnější. Je mu líto zástupů, aby nezahynul na cestě. Proto jej nasycuje, protože pak jest hlad ještě jiný, hlad děsnější, totiž hlad po štěstí a dokonalosti, dává sám sebe za pokrm. Jest to takový div lásky, že se lidstvo samo tolikráte již vzpíralo, v tolika heresích počínajíc od těch, kteří mu do očí řekli: Tvrdá jest řeč tato a kdo ji může slyšeti . . . (J. 6. 61.) aby již více nechodili jako učedníci s ním. Jaká tragika! Člověk zoufá nad nekonečností lásky, jako by se v ní dusil, jako by mu v ní nebylo volno.

Líto jest mu zástupu a proto vybízí k modlitbě za dělníky na vinici Páně, protože hojná jest žeň, ale dělníků málo. Protože do věků bude málo dělníků, kteří by dovedli jako on všude jíti, všude se vrhnouti, nespokojiti se s tím, kdo přijde a jak přijde . . . Přišel kázat všem zapomenutým, malým, pohrdaným, ne moudrým, ne učeným, samolibě spokojeným se svou moudrostí. Proto se ujímá dětí, jimiž tak snadno a lehko se pohrdá, a na něž tak často se nebéře zřetel, třeba by velkorysé podniky mluvily o péči a pozornosti o dítě, protože jest mnoho těch, kteří nevidí pravou velikost tohoto nepatrného tvora — dítěte, nevidí jeho velikostí v možnosti obléci Boha, státi se dokonale jeho obrazem, připodobniti se jemu. Proto volá Ježíš děti k sobě, proto se jich ujímá, proto slibuje odměnu nekonečnou těm, kteří by se ho ujali, ale ovšem ve jménu jeho, ne ve jménu světa, jak často dnes péče o dítě se béře. Proto Ježíš chce: Nechte maličkých přijíti ke mně. (Luk. 18. 16.)

Ježíš neodolá žádné bídě. Evangelium musí se

omeziti na tuto větu: Kudy chodil, všude dobře činil: Petransiit benefaciendo. (Act. 10. 38.) On prvý zvolal své strašné „běda“ nadutým, tvrdým, necitelným bohatcům do končin světa, on prvý postavil jim strašnou výstrahu, když se chtěli spokojiti jako právní normou svého života s mocí, kterou jim bohatství ve světě dává . . . Něžný a mírný byl ke všem klesajícím a přece nelibujícím si v pádu. Přišel, jak řekl, hledati vše, co bylo zahynulo, přišel hledati ztracené ovce domu izraelského. Pro útěchu všech nás bídnych hříšníků, kteří nemáme odvahy se považovati při vinách svých ještě za lidi dokonalé, vypravuje nám na povzbuzenou parabolou o marnotratném synu, o ztracené ovci, o ztraceném penízi, pro něž se všechno podnikne, pro něž on všechno učinil, protože celý život jim zasvětil. Právem mohl se nazvati: Ego sum pastor bonus . . . (J. 10. 11.) Věděl, co jeho ovce potřebují, jak jsou nešťastny bez pastvin pravdy, jak potřebují vůdce. Když všichni vás zradí a když již nikdo vám nerozumí, když se budete marně v úzkosti ohlížeti po zvedající ruce, až všichni ctnostní a spořádaní lidé se od vás odvrátí, nezapomeňte, že máte Krista, který prohlásil: Pojdte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím. (Mt. 11. 28.)

K Ježíši běžte všichni ti, kteří hoříte neukožitelnou žízní po velikosti, po štěstí a po pravdě, neb On vás volá: Žízní-li kdo, přijď ke mně a pij! . . . (J. 7. 37.)

On slitovával se nad bolestí těch, kterým zesnuli drazí, nad bolestí nevyhojitelně nemocných, nad malomocnými, nad vyděděnými, nad posedlými. Nebylo bolesti, nebylo úzkosti, které by

Ježíš jako balzám nepřiložil obvaz své lásky, kterou odkázal na věky jako jediný lék všem bolestem světa, všem jeho nemocem, všemu volání a hledání.

Proto neodmítá ani ubohé hříšníky, jichž štítili se počestní farizeové. Jen jedno slovo má k nim a proto i k nám: Ani já tě neodsoudím, jdi a nehřeš více . . . (J. 8. 11.) Ujímá se hříšníku, celníků nenáviděných, těchto spolčenců Římanů, kteří pro ně vybírali daně, volá je ven z celnic do svého středu, stoluje s nimi a s hříšníky, neodhání od svých nohou tu, které jest mnoho odpuštěno, protože milovala jeho lásku vše odpouštějící.

Ježíš vyvážil propast tisíciletého zoufalství lidí potupených a nešťastných. A kdybychom byli dnes opravdu křesťany, kdybychom nebyli pouze vyznavači křesťanství, což, bohužel, dnes ve většině případů jest, nemusilo by dojíti k tak šílenému smutku milionů, k takové prázdnotě duší, k takovému zoufalství. Láska Krístova jest s to a musila by vyvážit všechny nesrovnalosti.

Nikoho Ježíš nevyloučil ze své lásky. Protože věděl, jak jest nenáviděn a jak teprve asi nenáviděn bude v budoucnu, proto dává svůj příklad a své přikázání lásky, z níž nesmějí jeho učedníci, i kteří se poznají právě podle lásky, ani nejhorší nepřátele vylučovati.

Petrovu dokonalost, jež jest odhodlána i sedmkrát odpustit, Ježíš v nekonečný počet sedmdesát krát sedmkrát, v plnost míry doplňuje. Měl lid za sebou. Mohl jediným slovem zdrtiti ohavníky na stolci Mojžíšově, ale naopak ještě učí lid, aby činil to, co jim farizeové a zákoníci prozatím káží, dokud nebude dovrše-

na církev jeho. Proto nepřichází rušiti, nýbrž naplniti zákona. Pletky nechutné a hnusné kuli proti němu jeho nepřátelě. Božskou mocí, jedním rozkazem mohl je zničiti. Nečiní toho! Naplní jen zákon a místo oko za oko, učí lásku, dobrotu za nenávist, za potupu správně, když nenávist chceme nenávistí léčiti . . . Láska Kristova měla by uhasiti ve světě nenávist. Nejdeme proto správně, když nenávist chceme léčiti nenávistí. Což nevidíte, jaké požáry již duní na obzorech z tohoto způsobu léčení?

Lásku svou odkázal Kristus svě církvi a jejím posláním jest, aby učila a vedla věřící, by odstraňovala bídu, jako následky viny a jako cestu a příležitost k víře pro lidi slabé a zmatené.

Nakonec, aby nikdo nemohl ani v nejmenším pochybovatí o této lásce, klade za nás všechny svůj život. Nemá nikdo větší lásky, praví božský Mistr sám o sobě, než když vydá život svůj za přátele své. A on jej vydal i za nepřátele, protože i za ně v děsných mukách ještě se modlí a v modlitbě odvrací od nich hněv Otcův. Všechno dal Ježíš lidstvu, celý svůj život, všechny námahy, všechnu lásku svou a nyní dal ještě veřejně přibíti tuto lásku svou na kříži, aby všichni, kdykoliv ve chvíli pochybnosti, tísně, bolesti hořké jak popel měli kam se utéci. Proto otvírá dokořán svůj bok, aby v něm bylo dosti místa pro všechny věčně nenasytné tuláky štěstí a lásky.

Veliký jest Ježíš v utrpení! Veliký až do posledního okamžiku! Není necitelný jak stoík, což jest falešné, protože bolest jest něco nepřírodního a musí se jeviti lidské přirozenosti jako úder její. Ale Kristus nekolísá ve svém utrpení

a není rovněž povýšeně necitelný. Právě pro bolesti jeho vidíme, jako otevřeným oknem lásku jeho, která projevila: Křtem mám býti pokřtěn a jak jsem tísněn, dokud pokřtěn nebudu . . .

A to vše za nás! Ano, na Kristu se naplnil požadavek Lacordairův o kněžství: Plus fort que le diamant, plus tendre qu'une mère!

*

V životě denním, v životě celém projevuje se láska k Bohu i láska k bližnímu. Všechny stavy lidského života, všechny okolnosti, všechny různé potřeby a požadavky, jako prvé pravidlo žádají: Jednej nyní tak, abys tímto úkonem, abys touto cestou, s touto hodnotou došel svého cíle, abys byl zdokonalen, abys byl přiblížen ke svému cíli, ke svému vzoru. Ctností dávají ctnostný život, život, který směřuje k Bohu, který miluje bližního, ctnosti jsou správnými cestami uskutečňování této dvojí životní lásky.

Kristus, jenž byl láskou k Bohu a k lidem, mohl proto též slavnostně říci: Učte se ode mne . . . (Mt. 11. 29.)

Byl hlubinou všech ctností. Byl více, byl naprostou harmonií všech ctností. Často jste se již setkali s bolestným zjevem u lidí dobrých a milých, které jste zbožňovali právě pro jejich krásné vlastnosti, právě pro jejich ctnosti, že totiž, co vynikají v jednom směru ctností, druhý směr vykazuje slabiny . . . Spravedlnost svádí k tvrdosti, mírnost, láska k slabosti. Šlechtnost k pýše, pokora k slepě bezstarostnosti.

U Ježíše byly všechny ctnosti v plné míře a to přesně vyhraněny, přesné pak těž vyrovnány, bez kolísí, bez kolísání. Harmonií uskutečnil

v těch ctnostech, jež si zdánlivě odporují a jež světcí jen po dlouhém boji uvedou v naprostou rovnováhu. Kristus oslňuje vznešeným majestátem a bezpříkladnou prostotou. Největší lidé jsou vznešení jen několikráte v životě, Kristus byl vznešený ve všech svých činech, ve všem svém jednání. A přece byl tak prostý, jenž se skláněl v této své vznešenosti i vznešenosti pravdy ke všem, kteří byli slabí a malí svou rozumnou možností.

Kristus neměl, kde by hlavou spočinul, celý svůj život zasvětil svaté práci a přece dlel ustavičně se svým Otcem, přece jeho nitro tím nezchudlo, nezakrnělo. Jeho láska ujímala se nejmenšího člověka, všechno dala a při tom nebyl slabým. Jak miloval své apoštoly, tak dovedl jim říci přísnou pravdu. Byl láska sama a při tom dovedl se postavit přísně a mužně proti podlosti farizejské, která svými, do nekonečna směřujícími předpisy odváděla, odcizovala duše Bohu a jejich štěstí. Dovedl jim tak zahřmíti ve sluch, že to všemi otřásl.

Horlil o slávu Boží a přece byl tichý a mírný. Byl pokorný a přece věděl, jak vznešený jest jeho úkol a podle toho úkolu pracoval, protože pokora není zavíráním očí, abychom nemusili nic většího podniknouti, nýbrž pokora, tak jak ji Kristus ukazuje, jest odevzdání se zcela Otci, od něhož vše dobré pochází, a takové odevzdání, které všechno podnikne tím vším, co vidí, že v něm jest, k tomu, co spatřuje jako cíl a úkol svůj, jenž nemůže býti malým, když Bůh jest nekonečný a chce nás v sobě a pro sebe!

A ty ctnosti jsou všechny tak silně, tak dokonalé, tak naplněné! Jeho povaha nevykazuje ani

kazň soudobých, řekl bych módních, jež každá doba nese, ani nedostatků národních, rasových. Byl velký a přece jej velikost neodcizila duším, přece nezatvrdila srdce jeho. Často se stává u velkých lidí, že jejich velikost, že jejich vědění, úspěchy a úkol vysuší jejich srdce. Ale zde bije jedno srdce pro všechny do skonání světa, zde jest jedno srdce, které nikoho nezklame, nikoho neopustilo, nikoho bez útěchy nepropustilo, které na věky dovede dáti a sytiti. Velicí vojevůdcové, myslitelé, byli tak plni svého úkolu, svých myšlenek, že nezbylo jim v srdci místa pro bližní, před kterými stanuli jako despotové duševní nebo političtí. Ježíšova velikost zůstává na věky výjimkou. Čím větší byl, tím byl něžnější ve své lásce. Nekonečná byla jeho láska, nekonečné jeho ctnosti absolutní, jeho ctnost. Proto byl Ježíš více než dokonalým člověkem, byl Bohem. Smrt je zpečetěním díla a života. A když umírá Kristus, cizí setník musí klesnouti před potupným ohavným křížem a zvolati: Jistě Syn Boží byl tento! (Mk. 15. 39.)

*

Jistě Syn Boží byl tento!

Nevyhynul duch arianstva z křesťanů. Strašným anathematem stihla církev blud Ariův, jenž nechtěl, než člověka, třeba apotheosovaného, viděti v Kristu, a stále ještě žije tento duch, jenž, nemoha popříti Krista a jeho svatosti, vidí v něm jenom člověka, člověka velkého, čistého, dokonalého, ale přece jen a jen člověka!

Svatý evangelista Jan praví o něm: Vidimus eum quasi unigenitum a Patre plenum gratiae et veritatis. (Jan 1. 14.)

Jeho život jest plný ctností a pravdy, protože byl Jednorozený Otce. Neporozumíme, nemůžeme uznati náplň a harmonie a dokonalosti ctností Kristových, neuznáme-li jeho božství.

Byl Bohem, protože takovou plnost nemůže člověk ze sebe míti. Není ctností, která by nebyla v Kristu uskutečněna, a která by nebyla uskutečněna naprosto a dokonale: Kristus nehledá Boha ve svém ctnostném životě. Jedná s takovým klidem a vědomím své dokonalosti. Nikdy se neopravuje, nehledá ctností, nesnaží se o ni, nebojuje o ni. Od kolébky do hrobu se snažíme o to, abychom přemohli sebe. Kristus jediný tento boj nepodniká. Jeho vítězství nad pokušením jest tak zřejmé. Jeho boj proti hříchu jest tak cílevědomý, tak absolutní, že jenom všemohoucí Bůh může tak ctnosti v sobě realizovati, jiným vlévati. Všechny ctnosti Kristovy jsou jediné k tomu zaměřeny, a to cílevědomě, aby odstranily překážky království Božího. Proti sobectví, jež staví nad Boha sebe, klade Ježíš ctnost lásky naprosté, oběti dokonale, oběti všeho, i nejmilejšího, tak milého jako rodiče, jako oko, nebo ruka, pro království Boží. Proti tělu a proti nižší v nás staví svou čistotu, bílou, nekonečně, nikdy nepotřísněnou, kterou doporučuje těm, kteří pro království Boží chtějí býti služebníky a kteří pro ně se zřeknou všeho, co tělo, co stvořené radost dává.

A proti světu staví své „běda“ a doporučuje všechno opustiti těm, kteří chtějí býti dokonale jenom Boží.

Byl Bohem, jak o tom svědčí božský, nadpřirozený klid v jeho životním díle. Nechvěje se o ně, nezabezpečuje je lidskými prostředky.

Nikdo před Ježíšem ani po něm tak nepovrhl dokonale všemi příliš lidskými prostředky. Proto vidíme, jak hluboko z něho, z jeho bytosti tryskala práce o království Boží, když se ani neozbrojil mocí, ani silou, ani politickými pletkami, ani lidskými sliby. Nebojí se o budoucnost svého díla, klidně i umírá bez jediného vzdechu, protože věděl, protože byl Bohem.

Byl Bohem, protože nepřemýšlí na svém díle o království Božím, neopravuje je, nýbrž najednou hotové a naprosto dokonalé je předkládá duším.

On první uskutečnil naprostý soulad mezi svým učením a dílem.

*

Tak se nedivíme, že z učení Ježíšova, že z jeho díla a života rozlévá se nesmírná, věky neudušená, nevyčerpaná síla. Nechcete snad jiného uznati, než fakta? Nuže, zde máte fakt, že za všech století, za všech dob, lidé všech věků, všeho zaměstnání, tříd a stavů jsou tajemné přitahováni k Ježíši od věků do věků. Lidé nejšlechetnější, lidé, kteří marně a poctivě hledali celým životem, kde by mohli se svým životem spočinouti jak v přístavě a nebýti zklamáni a smeteni, lidé, kteří všechno prohledali, kteří celé lidské srdce a všechny pravdy probádali, aby našli ztišení své žízně, a v hladu klesají před Kristem, před ukřížovanou láskou.

Máme fakt, že lidé nejšlechetnější, jichž srdce se rozšiřovalo jako oceán ke všemu dobrému, zde spočinuli v moři srdce Kristova.

Nebylo povahy, která by se nedala zlomití, ne zlomití, přetvořiti Kristem!

Ani náš národ není mrtvou strunou v lyře hymnů Kristu, jako Bohu. I náš národ rozezvučel se hymnem životů nesčíslných dětí, dětí svých, jak hymnus Kristův, jenž dovedl přetaviti ve své ubohá srdce lidská.

Královský hermelín Václavův, Anežky Přemyslovny, Karla IV. a tak dále jásají Kristu? Ano, Ty, cesta naše, cesta jediná. Čechové, slyšte volání svých svatých, svých nejlepších bratrů! Zahleďte se nad svatými našimi, zahleďte se nad perlou v čelence českých královen, nad Anežkou Českou! Volejme k ní a volejme za ni v Římě, aby jí dali věčné místo na všech oltářích celé církve Toho, jenž jí byl Cestou.

Síla Ježíšova. Dovedla pro svou cestu a pravdu přitáhnouti lidi tak těsně, že pro něho všechno opustili, že opustili nejkrásnější naděje, že dali zdraví, sílu, plány i život svůj, že dovedla ta jeho síla i malým dětem i slabým děvčatům dáti sílu, kterou přemohla všechna lákání líbezného jara, že dovedla zpečetiti krví věrnost svému panenskému příteli a snoubenci.

Láska nejněžnější, nejobsáhlejší, na věky trvající, jde ve stopách Kristových. Ježíš neumřel, žije dále, žije ve svém božství, žije ve svém učení, žije silou svého příkladu, žije na věky a jeho hrobu ostříhá láska.

Kde láska tak neomezená, tak nezměrná, tak šlechetná a čistá, tam jistě jest Bůh.

Ano, jistě Syn Boží byl tento! Amen!

Kristus jest životem naším a o tomto životě praví sv. Jan: A Život byl světlem lidí. (J. 1, 4.) Život bytosti rozumově musí vyvrcholit v pravdě, protože život duše jest vyvrcholením bytosti rozumové a duše žije pravdou. Kristus jest nejen životem a cestou, nýbrž prohlásil, že je též pravdou. Pravdou! Co se lidé natoužili, nahledali, napítvali, aby přišli na kloub, ke kořenu pravdy veškeré. Ježíš přinesl pravdu všechnu, Ježíš rozséval pravdu bohatě, štědře všem, kteří se zrodili pro pravdu. Tisíce lačných rukou, tužeb a otázek zvedá duše lidská od prvého rozbřesku svého k hlubinám: *Altitudo manus suas levavit*. Hlubina pozvedá rukou svých. Hlubina lidské duše stvořená k tomu, aby byla naplněna a nikde dosud nenalézající svého naplnění. Všechno úsilí lidstva až do poslední myšlenky není ničím jiným, než hledáním odpovědi, hledáním pravdy. Mnoho lidí, mnoho mudrců se nabízelo, že nám ukáže pravdu, že naplní věčně volající a věčně prázdné lidské ruce, ale když se lidstvo dobře podívalo, vidělo, že se to naskládalo laciné pozlátko v jeho zoufale prázdných dlaních a vystřízlivění bylo horší prvotního hladu, protože je pálilo zklamání, zneuctění v prázdnotě. Kolikráte bylo zrazeno lidské srdce, zrazeno klidně, zrazeno cynicky. Kolik bludiček již kmitalo se před lidským duchem a slibovalo, smálo se ujišťujícím úsměvem, že jsou pravým světlem, že jsou odpovědí na všechny otázky a tužby lidského srdce, a když měly hojiti, raditi, podati poslední slovo, protože po tom především dychtíme, lid-

ské bludičky couvaly, vykrucovaly se, anebo zaváděly dále a dále a hlouběji, až již nebylo naděje na vyvážnutí. Duše stále volá, vztahuje ruce své, svou touhu, svou bolest a hledá chléb života — chléb pravdy. A tak Kristus stanul před touto ubohou, třesoucí se duší a volá: „EGO SUM VERITAS.“ Já jsem pravda. (J. 14. 6.) Máme jenom jediný život a ten ještě jest krátký. Nemůžeme se všichni vydati za hledáním jeho smyslu, jeho cíle, protože některé život okamžitě tak strhne, tak pro sebe vyssaje, že nepopřává ani očí skoro pozvednouti. Život třeba okamžitě žíti. Nemůžeme čekat na výsledek svého hledání. Naš život hlásí se příliš neodbytně, hned na úsvitě naší dráhy, představuje se v tolika otázkách, tolika záhadách a požadavcích, jež třeba okamžitě rozřešiti, na něž třeba hned odpovéděti. Jakou záruku dají nám ti, kteří přicházeli k nám, jako naši osvoboditelé z temnoty, jaké záruky nám dají, že nám správně řeší naše problémy? Ostatně život, jenž se chtěl podle toho naplniti, srdce nezasypaná, srdce nedovršená, dále a ještě palčivěji žíznicí ukázala, že všechna řešení, která chtěla člověka vésti, jsou nepostačitelná, že nejen nám nemohou dáti vykoupení, nýbrž sami ještě vykoupení, právě tak jako my ubozí hledající, potřebují. Přichází Kristus se svým osvobozujícím slovem: „Já jsem pravda.“ (J. 14. 6.) Tehdy ztajilo celé lidstvo dech, protože dosud se nikdo neodvážil tohoto slova. Slovo smělé, slovo krásné, slovo osvobozující. Nepotřebujeme těch, kteří milují pravdu, kteří hledají pravdu, kteří se snaží o pravdu, nýbrž potřebujeme ihned pravdu samu, pravdu celou, pravdu naprostou, pravdu pro každý okamžik,

pro každou okolnost života, pravdu, která by nás naplnila, která by nás obšťastnila. Filosofové hledali pravdy, ale aby dal někdo záruku bezpečnou, klidnou, o níž se možno opřít do posledního důsledku, to nemohli. Jen Kristus to dovedl!

*

Není většího dobrodince pro lidstvo nad Ježíše. Je-li život lidský životem duše, je-li život duše životem poznání a milování a je-li poznání a milování podmíněno pravdou, všechno lidstvo pokorně, s vděčností a láskou na věky musí se sklonit před darem největším, jakého se dostalo lidstvu v Ježíši. On, Pravda, zjevil pravdu o pravdě, pravdu naprostou, pravdu celou, čistou, dokonalou.

Nechť si lidstvo dělá, co chce, všechna jeho snaha nakonec vyzní v tom, aby se Bohu buď přiblížilo, nebo zdánlivě se mohlo od Boha vzdálit. Člověk musí Boha milovat, nebo nenávidět. Filosofové nemohou přejít přes Boha — musejí bojovat, musejí se snažit dokázat, že není a kdyby nebyl, dokazovali by, že jest. Nechť si dělá člověk, co chce, Bohu se nevyhne, třeba jej musí aspoň popírat. Nevyhnou se Mu ani komunističtí teoretikové, ani materialistická filosofie. To jest právě důkazem jejich neudržitelnosti a jsoucnosti Boží, že musí Jej aspoň popírat, nemohou přes Něj klidně přejít, jako by ho nebylo. Otázka Boha příliš pálí, příliš zaměstnává mysl, vždy a nejvíce a nejusilovněji, proto jest Bůh skutečně ve středu všeho lidského myšlení a snažení, nechť již někdo to chce, či nikoliv. Co se lidstvo napřemýšlelo o této základní otázce: co jest Bůh. Názory o Bohu před

Kristem byly takové, že výsledky jejich pak shrnul svatý Pavel, když všimnul si na náměstí v Athénách oltáře postaveného „Neznámému Bohu“. Vlastní povaha Boží zůstala lidstvu neznámá, a co mu bylo dáno ve zjevení Starého zákona, bylo rabínskou theologií znehodnoceno, skresleno, zatemněno, že nezbylo z ní poznání o Otci. Hospodin jest Otcem jen pro Izraele — jen pro národ vyvolený. Prorok slíboval, že jedním z největších dobrodiní Mesiáše bude poznání veliké dobroty Boží.

Bůh dobrý, Bůh láska, Bůh Otec. Co více mohlo chtít lidské srdce toužící po dobrém, po velkém, naprostém dobru, po absolutním štěstí, máje nyní Dobro samo, dobro, které chce být láskou, a dobro, které se chce jako Otec sdělovati, rozdávat svým dětem.

Takový jest Bůh Ježíšův, ne pouze přísný vládce, ne spravedlnost chladná a necitelná, nýbrž otevřené srdce všem příchozím, všem potřebným, všem hledajícím, všem dobré vůle. Bylo řečeno již ve Starém zákoně: Jako děti vás budu laskati na kolenou svých. Zdali se může zapomenouti matka nad nemluvnětem svým? A i kdyby se matka zapomněla, já se nikdy nezapomenu. (Is. 49. 15.) Bylo to řečeno, ale ti, kterým byla pravda svěřena k opatrování, nedovedli tuto pravdu čistě uchovati. Dali ji zarůst výhonkům svých srdcí vysušených, neživých, srdcí nerozumějících již lásce Boží, zasypali ji lavinou příkazů, zákonů, zařízení lidských, jimiž udusili lásku, jimiž zaclonili lásku Boží a udusili ji i lásku k Bohu, protože nic neničí tak lásky, jako záplavy zákonů a příkazů.

Učil sice i za časů Kristových rabbi Hillel, je-

den z nejšlechetnějších zákoníků, patřících mezi Gamaliele a Nikodemy a jiné, ale i toto učení jejich o otcovství Božím, jestliže bylo vyzvednutí staré zvěsti proroků, přece jen bylo národnostně židovsky ohraničeno a omezeno.

Kristus první trhá národnostní a národně náboženské hranice židovské a volá do celého světa svou velkou zvěst o Otci nebeském. Kristus trhá záclony, které si lidstvo setkalo mezi sebe a mezi Boha — trhá je a v plném světle ukazuje světlo pravdy Boží.

Jeho Otec nebeský jest jiným Otcem, než jak ho i nejšlechetnější učitelé židovští podávali. Jako by celé evangelium bylo koncentrováno v myšlence, v jediné pravdě, že Bůh jest láska, že Bůh jest Otec, Otec dobrý, Otec všech, Otec, jenž o všechny se stará stále pečlivě. Jeho všemohoucnost září právě nejvíce v Jeho lásce, v Jeho slitování jeví se právě Jeho moc, nebo čím kdo jest mocnější, tím více se může a dovede slitovati, tím více dovede odpustiti. Jediný jest dobrý, volá Ježíš, jediný, totiž Bůh! A proto velí Kristus: Nemáte nikoho pod sluncem nazývati otcem, protože jeden jest Otec váš, v nebesích. Nemůže býti otce jiného a lepšího, a všechna otcovství, jež znamenají lásku k vlastní krvi a péči o ni, všechna ostatní otcovská láska z něho jen tryská.

On jest Otec, Otec, který se stará o každého červíčka, Otec, bez jehož vůle se nikomu nic nestane, Otec, který má starost o děti svoje, které zde nechal, aby jednou přišli k Němu, a když je zde nechal, musí se o ně starati, který rád sídlí mezi lidmi, který dává pršeti na spravedlivé i nespravedlivě. Jako nás stvořil, tak se

stará, abychom ne zahynuli, aby nic z toho, co bylo Kristu dáno, a byli Mu dáni všichni lidé, aby nikdo z nich ne zahynul, ale měl život věčný. Ježíš přirovnává otce pozemské k Otci nebeskému a dí: „Když vy, jsouce zlí, dovedete dobře věci dávati synům svým, čím více Otec váš, jenž jest v nebesích?“ (Mt. 7. 11.) Obrací zraky svých učedníků k nebi, že tam jest o ně postaráno, že ví Otec, čeho potřebují, a že jim dá jistě všeho, že jim to přidá, když přece tak se stará o lilie polní, které předčí krásou a nádherou i Šalomouna v jeho lesku. Bez vůle Otcovy nic se nám nemůže státi. Jsme stále v Jeho rukou, stále jím chráněni a opatrováni. Stále na nás myslí, ani vlas nepadne bez Jeho vědomí s hlavy naší. On stará se i o to, co jest kolem nás. Když se stará o ubohé ptáče na střeše, oč více o nás, kteří máme duši. O tolik více se stará Otec nebeský o nás, oč větší cenu má naše duše než ubohé ptáče. Nekonečně větší ceny jsme a proto nekonečně větší jest láska Boží k nám.

Otec, který ví, jak slabě jsou jeho děti a proto jest ochoten odpustiti vždycky, odpustiti naprosto, ujme se ptáčete, které se třese, když vypadlo z hnízda. Hledá je jako pastýř, který bere na ramena ztracenou ovečku a přináší ji do svého ovčince. Otec, který má radost nad ubohým dítětem, které se vrací, který je nezdrť svými výčitkami, který svou náruč otevírá tak, aby v ní zmizelo, aby se v ní mohlo vyplakati do sytosti, aby vědělo, že jest ještě někdo, kdo je má rád. Otec nebeský, který sleduje člověka až do jeho nejtajnějších zákrytů, který sbírá s jeho rtů tichou, pokornou, odevzdanou modlitbu. Jsme stále pod Jeho pečlivým zrakem. Když On se

na nás dívá, když On na nás láskyplně patří, co se nám může státi? Jak i nám platí kolikráte v tomto ohledu slova: „Co se bojíte, malověrní?“

Otec jest láska a jenom jedno chce od svých dětí — aby Ho milovaly, a přetvořuje srdce lidská láskou, chce, aby děti jeho přišly k Němu, již proto, že je tak těsně, tak intimně spojen se svými dětmi, že Jej nosíme jak v tabernaklu, že můžeme s Ním hovořiti kdykoliv, ohřáti se, když jest nám zima.

Jeho Všemohoucnost nás oslňuje září své lásky, která všechno v lásce řídí a zachovává. Tak jest jedno potřebným: On a láska Jeho. On přijímá hříšníka ubohého, šťvaného, kterému nechtějí již ani mláta pro vepře dáti, když ho předtím o všechno připravili a oloupili ti, kteří při tom ještě ctní a vážení zůstali. On má větší radost v nebi se svými anděly nad jedním hříšníkem pokání činícím, než nad devadesáti devíti nadutými falešnými světci, kteří nepotřebují pokání.

I Hillel učil dobrotě Boží, ale jak jinou jest dobrota otcovská u Boha, Ježíše Krista, kde Otec jest láska, kde Otec jest podstatnou dobrotou, kde Jeho dobrota všechno prochvívá. Tak dobrý jest Otec v nebesích, že Syna jednorozenného neušetřil, ale vydal Jej za nás všechny.

A tento Otec nechce jen sám vinouti děti do svého náručí, nýbrž žádá si přímo, aby lidé jako dítky k Němu zamířili své oči a více ještě, aby k Němu a podle Něho zaměřili svůj život. Bůh nejvyšší volá lidstvo k sobě, volá dítky lidské a velí, prikazuje jim, aby jej milovali. Jak by se člověk mohl odvážiti této troufalosti, milovati jako otce, jako přítele, svého Boha! Kristus pak

celé křesťanské náboženství vybudoval na této pravdě, že Bůh jest Otec a my jsme jeho děti.

Život dětí lidských má se vyvinouti a přetvořiti v život dítek Božích. Přišel Kristus, aby vyléčil lidskou duši z otrockého strachu, jímž chvělo se lidstvo, když jaksi se přibližovalo ve svém poznání k velikosti Boží. Ježíš přetvořil lidské nitro, když volá je, aby se dalo naplniti Bohem. Bůh nechce zůstati Otcem jen vně, jen svým pečováním, nýbrž především chce křtíti dítky své pravdou a Duchem svým. Člověk by si to sám nemohl vymysleti, sám by nemohl k této myšlence přijíti, protože, jestliže se dovede člověk rouhati, takto by se přece jen neodvážil rouhati, aby pomyslíl na přátelství dítěte, člověka, s Otcem, Bohem.

Tak jako se rozsvěcuje láska v srdci dítěte na lásce jeho rodičů, tak podobně láska naše se zapaluje na poznání velké lásky Otce k nám. Proto vybízí svatý Jan: „Dítky milé, milujte Boha, protože On prve zamiloval si nás.“ (I. J. 4. 19.)

Protože nás Bůh miluje, chce se státi naší nejvnitřnější silou a tato láska vyvrcholuje překrásnou a útěchyplnou naukou křesťanskou, tak málo, bohužel, známou, nad níž se, žel, tak málo křesťanů zamýšlí, že totiž přebývá v nás Trojice nejsvětější, ve všech dětech svých, milostí posvěcující.

Ale právě proto, že On jest Otec, právě to vybízí k horlivé, žhavé lásce k Němu.

*

Protože On jest Otec, není nám dovoleno ukoľebati se sladkou nečinností a omlouvatí a všechno přikrývatí láskou Boží a Jeho milosrden-

stvím. Dětstvím Božím byla nám dána zároveň též velká a svatá, řekl bych těžká úloha, úloha společná všem dětem: připodobnění se Otcí, dorůstí Otce, dokázati Mu lásku svou tím, že vše učiníme, abychom došli k Němu, abychom se Mu přiblížili, Jemu se připodobnili. Proto volá Ježíš: „Buďte dokonalí, jako Otec váš v nebesích dokonalý jest.“ (Mt. 5. 48.) Prvým krokem k tomu jest modlitba tichá, modlitba důvěřivá, modlitba, která ví, že všechno nám bude od Otce v nebesích dáno, bychom Boha našli, abychom mohli dosáhnouti království Jeho, že všechno nám pak bude dáno skrze zásluhy a pro lásku Ježíše Krista.

Když Otec jest dar, třeba o Něho prositi. Království Boží, toť Bůh v nás! Když duše zapomene na sebe, když svou malost vyzdvihne a ukáže Otcí.

Touto láskou k Tomu, jenž nás prve miloval, je podložen celý nábožensko-mravní život křesťanský. Bůh Otec chce jen jedno ode mne, abych Jej miloval, abych plnil vůli Jeho a i toto přikázání: abych plnil vůli Jeho, jest zase láskou, protože Otec nechce, aby jeho dítě bloudilo, aby zbytečně se zakrvácelo hledáním pravdy a hledáním cesty, protože vůle Jeho, toť cesta k vyvrcholení objetí Jeho lásky, toť cesta k naprostému, věčnému spočinutí ve štěstí a v pokoji a blaženosti naprosté.

Protože pak je nekonečná Jeho láska k nám, proto nemůže říci láska naše, že jest dosti, že se již dosti přiblížila. Proto jest stále, do posledního okamžiku otevřená cesta, abychom více a dokonaleji chtěli Boha, Jeho vůli a Jeho cesty a více se odkláněli od cest svých, více od sebe-

lásky v nepravdě, klamu a temnotě. Proto nikdy nemůžeme říci, a to ke svému štěstí, nemůžeme říci: již jsem dosti vykonal, jsem již dosti blízko Boha, již dosti jsem Její miloval. On zaslouží si lásky nekonečné, proto nikdy nedojdeme cíle. Všechno pak jest možné v této lásce přemoci, protože stačí, jak řekl Ježíš, míti jen tolik víry, jako zrnko hořčičné, a hory budeme přenáseti. I v duchovním smyslu přeneseme všechny hory, které se kupí a tyčí mezi nás a Boha.

Když On jest Otec, když On jest nejvyšší láska, proto žádá naprostá spravedlnost, aby celý náš život byl pod zorným úhlem plnění svých povinností k tomuto Otci. On, nejvyšší dobro, nejvyšší láska, a proto srdce lidské snažící se k Němu, musí Mu dáti všechno, nic si neschovávati pro sebe, všechno šlechetně dáti Bohu — z celého srdce, ze vší myslí, ze vší síly, všemi schopnostmi, všemi mohutnostmi milovati dobro.

Kristus opakuje příkaz starozákonní, ale formuluje jej pro celý svět a navazuje právě na své poselství o nezměrné lásce Otcově k nám.

Křesťanská mravnost spočívá na dokonalém oddání se Bohu a hledáním všeho a ve všem jenom v Bohu a Boha ve všem. Z dětství Božího musí vyrůst poslušnost dětinská, oddanost Bohu a chápání celého života jako možnosti dokázat Mu naši lásku. Od té lásky nesmí božské díce nic odraditi, ani urážky, ani těžkosti, ani pronásledování.

A přece nežádá Kristus, abychom prchali ze světa. Vytýkají křesťanské nauce, že prchá ze světa. Křesťanská nauka zůstává ve světě, ale snaží se ten svět přetvořiti podle obrazu a vzoru naprosté dokonalosti. Ne prchatí ze světa,

ale přetvořiti svět. Zvládnouti život, získati svět Bohu, hle, toť nauka Kristova.

Toto poslání dítek Božích, všeho na světě užítí, aby nám bylo všechno stupínkem k Otci, cestou k Němu. Proto není nejvyšším úkolem sebe-láska, nýbrž její přemožení, protože jenom tehdy můžeme býti naplnění Bohem, když jsme prázdní sebe. Tato služba Boží nemůže se ale spokojiti jen s povrchními, vnějšími city a formulemi, nýbrž žádá přetvoření nitra, proto těž žádá zvedání k Bohu v duchu a pravdě, nejen obřady, nýbrž životem, duchem a pravdou!

Aby totiž život náš odpovídal tomu, když modlíme se k Otci, aby opravdu to lidské dítě šlo životem svým k Otci nebeskému. Ale přesto není zákon Kristův zákonem cizím, protože nikdo není nám tak blízko jako Bůh, protože nikdo nám tak dobře nerozumí, právě jako Láska a Moudrost sama!

Vytýkali křesťanské nauce, že slibuje království nebeské. Kdyby království Kristovo bylo rájem mohamedánským, nedivíl bych se té výtce, ale kdo zná, jak čistou lásku žádá Kristus, toto vytýkání ukazuje, jak pustá je neznalost křesťanství. Království nebeské, toť dokonalé království Boží, toť říše lásky Jeho, království Boží, blaženost nebeská, toť Bůh sám.

A když nabubřelá morálka, stavící se proti křesťanství, vytýká, že třeba konati dobro jenom pro dobro, pravíme: což křesťanství koná je pro něco jiného? Konáme je, podle příkazu Kristova, pro Dobro dokonce nejvyšší, pro jediné dobro podstatné, z něhož všechno ostatní dobro vyvěrá, a proto jak jinak chcete dobro konati? Jak lépe?

Království nebeské jest vyvrcholením, uskutečněním a naplněním království Božího na zemi. Království Boží Kristovo, toť království uskutečněné lásky Otcovy, toť zvěstování, přijetí a uskutečňování království Božího v našem životě, v našem myšlení a v našem duchu a srdci. Království Boží, toť moře milostí, sil, darů, jež nám zprostředkuje Syn. Nejprve jest království Jeho přijetím, branou. Milost odpuštění, dávaná těm, kteří chtějí býti dítkami Božími, jest vstupem do tohoto království. A celý život musí býti provanut dechem kajícího pokání, ježž člověk načerpal v této bráně.

Kristus uvědomil nás, že, jsme-li dítkami Božími, musíme přece si při tom býti vědomi svého prvotního stavu, své hříšnosti, jež žádá bedlivosti, opatrnosti, jež žádá opuštění všeho, co mohlo by se postavit proti království Božímu, co by toto království Boží královstvím hříchu a pekla mohlo nahraditi.

Kristus jest v tomto ohledu neúprosný, svatě neúprosný pro nás, žádá, abychom i tak drahé a potřebné věci jako oko nebo ruku zavrhl.

Protože jsme dítky jednoho Otce, proto jsme spjati vzájemnými povinnostmi. Máme si pomáhati, máme si ulehčovati cestu k Bohu. Toť základ bratrství opravdového, bratrství, které ví, že všichni vypadli jsme z jedné ruky Boží. Protože každý člověk jest kapkou Krve Jeho, jest paprskem lásky Jeho, proto Kristus velí každého milovati, proto velí nikomu neubližovati, všem pomoci duchovně i tělesně, neboť On jest hlava lidstva, hlava mystického těla.

Proto vyslovuje Ježíš své strašné běda těm, kteří z bohatství, jež má jiným sloužiti, činí jen

překážku pro sebe i pro jiné, aby nedosáhli cíle. Proto volá Ježíš své strašně běda těm bohatcům, kteří jsou syti zemí, kteří jsou spokojení zhovadile sami sebou.

Proto strašné běda volá k těm, kteří nejsou nejen pomocí, nýbrž ještě pohoršením slabých, malých. Zůstáváme navzájem s sebou spíati svatým velikým obcováním duší. Evangelium zdůrazňuje, že se jedná o jeden, z Ducha svatého, Kristem získaný život dítek společného velkého Otce. Humanita vidí jen člověka, bídu v člověku — my vidíme Krista v člověku, nechceme jím pohrdat, ale zulíbat s láskou Krista v těch, kteří trpí. Nauka Kristova sjednotila všechny věřící v jednu obec — církev. Tato obec má za úkol vzájemnou podporu, podávání pravdy, podávání prostředků k životu podle pravdy, aby již přišlo království Jeho. Toť klíč — toť ústřední bod celé nauky Kristovy — aby již přišlo království Boží, království slitování, odpuštění, podle života a podle lásky.

Prvý úkol církve a křesťanství je tudíž duchovní, proto se tím neodstraňuje stát. Proto nemají státi proti sobě, nýbrž býti jako dvě moci, ve svých úkolech vzájemně se podporující. Církev nemůže nikdy býti otrokyní státu, protože vede duše, a prvou úlohou státu jest rozdávání hodnot časných a tím podporovati rozvoj hodnot vyšších. Církev pak nemůže řešiti detailně všechny problémy sociální, protože již Kristus odmítl onoho posluchače, prosícího, aby Kristus vybídl jeho bratra, aby se s ním sdělil o dědictví. Kristova nauka není naukou časnou a proto není sama o sobě řešením otázky sociální, ale dává přece k ní směrnice a všeobecně

linie, když žádá, abychom nepečovali především o statky pozemské, abychom neotročili mamonu, protože z tohoto otroctví prýští všechna nepravost, všechna neláska, všechny křivdy, všechno zlo.

*

Ještě nikdy se svět nechvěl pod žádným slovem, jak pod slovem Ježíšovým. Chápeme, že se lidstvo zatřásl, když přišel Kristus, který zapaloval nová slunce — novou pravdu. Zahorelo hrůzou, zašilelo peklo, protože tušilo, že je konec jeho vlády. Nauka Kristova jest nauka proti světu, jest nauka proti temnotám, proti tomu, co lahodí přirozenému člověku, odnímá všechno, co je ze světa, co je nízké, co je malé, abychom se připodobnili Bohu-Otci. Kristus jest Bohem ve své nauce — nehledá pravdu — nýbrž má pravdu, je Pravda. Řeší všechny otázky a řeší je pod jedním úhlem — věčným. Všechno zvedá k Otci za cenu nenávisti — za cenu svého vlastního života. Kristus je nad směry, „protože jest pravda, která nemůže v jednom směru jíti, protože všechno zalévá, všechno strhuje, všechno přetvořuje. Nehledá potlesku, nehledá slibů, nehledá uznání. Kristus učinil všechno, aby byl posmíván a tím pozdvihl pravdu nad lichocením davu, nad to, zda se líbí, či nelíbí.

Nemožno, aby lidský rozum vystíhl Boha, vyjádřil Boha, a proto i rozum lidský musí se sklonit, nemůže poznatí pravdy, čili pravdy jsou pro něho tajemstvím. Jaká láska, že člověk, ač nechápe tajemství, poznává tajemství. Člověk jest vyzdvižen do samé blízkosti Boží — poznává, že jsou vyšší světy a že je k nim povolán. Takové jest učení Ježíše Krista. Učení, které nemohl

člověk najíti, které nemohl člověk ze svého nitra dátí, protože by bylo podroběno člověku. Kristus doplňuje zákon Boží, který byl dán lidu izraelskému.

Rozumíme slovu o Kristu, jež kolovalo mezi posluchači: Ještě nikdy jsme neslyšeli takto člověka mluvíti. (J. 7. 46.)

Moudrost Kristova se opravdu nedá zařaditi do žádné školy, v žádný směr směstnati. U proroků se objevují stupně zjevení, jen části zjevení dávají proroci. Kristus však celý lidský život obsáhl, Boha i lidi, všechny otázky, ke všemu dal podklad k odpovědi.

Dává nejjasnější odpověď na bolest a utrpení, když je posvěcuje přislíbením svým o odměně trpících a žíznících a plačících a kajících a těch, kteří berou na sebe Jeho jho, protože nyní utrpení není slepým děním, nýbrž s utrpením Kristovým přemožení sebe, jež bylo příčinou neštěstí lidstva, vykoupením, vysvobozením, pojištěním. Odpověď nejkrásnější na smrt, na stíny ve světě. Vyvoleným nemůže nic uškoditi, nakonec přece přijde království Jeho, proto učí modliti se ve všem a stále: Přijď nám království tvé! (Mt. 6. 10.) Jeho blahoslavenství, Jeho posvátná kázání na hoře převrátila, znehodnotila všechno na světě. Ne štěstí, ne blaho, ne sláva, nýbrž chudoba, bolest a slzy, nešťastní, malí, ti jsou blahoslavení. Protože majetek a sláva se kupují krví a nespravedlností, protože potřebuje svět vykoupení, proto volá k pravým hodnotám, jež právě dávají vykoupení a jež jsou hodnoty pravé lásky k Bohu, proto dává Ježíš nové učení, nové rozvrstvení hodnot. Teď chápeme svatě, že volali jakoby v šílenství: Trpětí nebo umřítí. Ne-

umřít, ale trpěti, nebo: Trpěti a býti tupenu pro Tebe. Protože On jest všechno, On jest láska a my jsme tak daleko od Něho, proto buď blahoslavená bolest, nemoc, hořkost, nenávist, neláska, protože tím můžeme přibíti v sobě vlastní já, jež chce ještě stále býti proti Bohu.

Takto nemohl mluvit člověk, protože tak dosud ani před ním ani po něm lidé nemluvili.

Víme, jak by mluvil člověk, jak dovede slibovati, jak dovede lichotiti. Kristus však neslibuje nic z toho, co lahodí pokažené lidské přirozenosti, nic z toho, po čem se lidé obyčejně pachtí. On slibuje svým věrným kříž, pronásledování a utrpení. Stále od nich žádá ustavičný sebezápor, ukřižování sebe, opuštění všeho, rozdání všeho, přinesení oběti nejbolestnější.

Jen Bůh mohl toto žádati, protože by se nikdo nikdy nesměl odvážit předstoupiti jako člověk před lidmi a toto vše od nich chtít, kdyby nevyšel z Boha a kdyby toto všechno nedovedl slíbiti jako cestu k Bohu.

Kristus mluví také jako jediný, absolutní učitel světa. On i Zákon doplňuje, protože často slyšíme Jež říkati: „Slyšeli jste, že řečeno bylo starým, ale já pravím vám!“ Ježíš mluví s vědomím své plnosti Božího vyslance, proto ukazuje, jak se zprostiti viny. A tyto prostředky jsou opravdu jediné, jimiž se můžeme zbaviti viny. Jen Bůh znal tyto prostředky, protože jen On mohl odpustiti. Proto musil býti učitel pokání a zadostiučinění Bohem.

Jen Bůh, jen Ten, jenž byl „In sinu Patris, ipse enarravit“ (J. 1. 18.), jen ten mohl tak dokonalosti, dobrotu, Otcovství Boží podat.

Božská, klidná, vznešená a přece všem pří-

stupná byla Jeho nauka. Ani stín po samolibosti v Něm nebylo a proto byl Bohem, protože ani jediného stínu ohledu na sebe nenajdeme v Kristu, protože vyrovnaná a přece všem přístupná jest Jeho nauka. Člověk bývá rád vznešený, „nepochopený“, rád prchá před malými a chudými duchem. Jen Bůh, jenž jest Simplicissimus a přece omne bonum seu bonum absolutum, jen Ten mohl tyto dvě vlastnosti tak spojit, jako je spojil Ježíš ve své nauce.

V Jeho nauce není hledání, není tápání, mluví z ní plnost učení Kristova. Plnost však jest jen jedna — Boží.

Tak hluboká a božská jest plnost učení Kristova, že tisíciletí myšlenky křesťanské ve zbožnosti, modlitbě, v theologii nedovedla vyčerpati do dna plnosti pravdy Kristovy. Již to jest důkazem Božství našeho věčného Mistra, že plná jest nauka Jeho tajemství, tajemství vážných a důstojných. Přátelé, nemylte se moderními náhražkami náboženskými, jež chtějí lichotiti pýše a omezenosti lidské a dávají jí náboženství bez tajemství, čili jak říkají bez dogmat. To není výhoda. Jestliže nás Bůh převyšuje, jestliže jest dobrem absolutním, jímž my jistě nejsme, musí i Jeho poznání převyšovati naši ubohou mohutnost poznávající. Ale tím se naopak obohacuje lidský duch, když se mu podávají aspoň výhledy „in speculo et aenigmatē“ na pravdy vyšší. Tajemství jsou dobrodiním lidstva, protože mu připomínají jeho omezenost, protože mu ukazují, že si sám nestačí, protože na okraje skepticismu vyčerpaného myšlení dává mu opěrné body, které mu ukazují, co pravdy, co velikosti jest ještě duchu lidskému ukryto, že netřeba

zoufati, že netřeba báti se, že by někdy doletěl a prázdný se vrátil.

Tajemství zachraňuje lidský rozum. Ukazuje, že rozum náš není stvořen ke hříčkám myslitelů, nýbrž že jest povolán ke vší, naprostě, dokonalé pravdě, že má svatý, nesmírný úkol. Je-li nám tajemství nejasné, dobře, že tak jest, protože rozum náš není rozumem absolutním a bylo by smutné, kdyby nebylo nic vyššího, než rozum náš, kdybychom měli jako orli poranění marně bítí svými křídly do oblak, jež by nám nic nedovedla dáti, jež by pro nás nic neměla.

Právě proto, že se jedná o pravdy nekonečné, naprosté, právě proto rozum náš slabý ustupuje, ale nechť ustoupí v pokoře: *Tantum ergo sacramentum veneremur cernui* . . .

Božského původu jest nauka Kristova, protože se vydává v krutý boj s lidskou polovičatostí, se sladkou lidskou povrchností. Kristus jediný se odvážil strašného slova pro člověka: Nemožno dvěma pánům sloužiti. (Mt. 6. 24.) Jen Bůh takto mohl zatratiti otročení mamoně a světu.

Bůh mohl takto zvěstovati své požadavky, takto a celému světu!

Křesťanská nauka o Bohu, o lásce Jeho, o lásce k Němu a mezi námi, o mravních povinnostech a o životě podle Boha, ke všem lidem mluví, k lidem všech dob, všech národů. Jen Bůh, všeobecný Bůh mohl takto mluvit. Pouhý člověk sotva by se pozvedl v době nacionálního partikularismu na tuto všeobecnou, katolickou nauku a její požadavky. Jeho nauka vyzvedla ženu, protože Kristus ukázal rovnocennost její s mužem, že její cena jest v Bohu a ve vůli Boží.

Dva tisíce let působí Kristus ve své nauce. Jen

Boží nauka mohla býti tak působivá, jen ona se mohla takových výsledků dočkat. Vždyť celá nauka Kristova jest proti všemu, co svět zbožňuje, co miluje, vždyť mu béře všechny hračky, vždyť blahoslaví všechno to, čím svět opovrhne, vždyť zavrhuje všechno, čemu se svět klaní.

Jen Bůh mohl všem stačiti, lidem všech dob, všech věků, všech povah, jen On, protože nejen volal, nejen žádal, nýbrž zároveň dal sílu své nauce. Jeho nauka jest jistě božská, protože dovedla hrdé muže proměnit v beránky, protože dovedla pohnout lidi, všechno obětovati, všechno dáti. Jen to dovede takto nadchnouti, co všechno dává.

Síla Kristovy nauky jest síla vše zmáhající, vše přetvořující, jež vítězně se valí světem. Když jeden národ odpadá od pravdy jeho a spokojuje se mlačinami, povolává pravda tato řady národů nových, svěžích, které jsou ochotny přijmouti pravdu tuto a nastoupiti na místo národů zpro-
nevěřilých.

Sv. Athanáš právem přehlíží minulost a praví: Helenští učitelé moudrosti nedovedli všemi svými knížkami ani nepatrnou část ke ctnostnému životu přivést. Kristus však vychoval nesčíslný počet těch, kteří pohrdli smrtí a jenom k nesmrtelnému zírali, aby se zvedli nad časné věci, aby za nic nepovažovali pozemskou slávu . . .

Světlo, Světlo, jak se vzpíná po tobě zrak zkrvavělý temnotou a hledáním. Nemusíme bloudit, nemusíme poslouchat rad planých a plochých.

Máme světlo, světlo Kristovo, světlo Boží. Lumen Christi — Deo Gratias!

Jeden jest Bůh a Otec a Stvořitel všeho, jímž vše jest, a jeden Pán, Ježíš Kristus, prostředník všech věcí, jenž jest i naším prostředníkem. Toto jest podstatou křesťanství, podstata učení, života podle Boha a k Bohu. Per ipsum et cum ipso et in ipso.

S ním, v něm a jím všechno. Podle toho se pozná vážnost náboženské snahy. Povrchní jsou veškerá náboženství, která mluví o náboženství bezprostředním, která neuznají Krista prostředníka, která neznají Krista prostředníka tak, jak to zdůrazňuje Kristus sám, jak to zdůrazňují evangelisté, jak stále se k němu vrací svatý Pavel.

Musíme upříti veškerou životnost, pravdivost a hloubku náboženství, které chce řešiti poměr člověka k Bohu a které nebere člověka tak, jak jest, které nechce počítati s prvotní ranou, prvním odklonem lidstva od Boha.

Cítíme všichni, jak více nás lákají zájmy, které pomíjejí, jak více duši volá k sobě svět než Bůh. Cítíme, že jsme daleko od Boha. Po tolika marných pokusech lidstva, po pokusech jeho učenců a filosofů a umělců očistiti dokonale svou duši pro Boha, poznati jej, rozuměti mu lépe než tomu, co nás láká při prvním setkání úsměvu, po tom všem ještě se volá po náboženství, které by nepotřebovalo prostředníků. Volají ještě, že chtějí přímo k Bohu. Volají tak, protože jsou si sladce jisti, že takto k Bohu nepřijdou, podobně jako volá moderní český básník k Bohu, aby ponechal náměsíčníky, kteří si našli jiné světlo mimo

Něho, aby je nechal při jejich světle, aby na ně nevolal . . .

Přímo k Bohu? Po odřeknutí se Boha, po zavržení Boha, po svržení jeho s trůnu rozumu a srdce, po dlouhém modlářství myslí i srdce bohům cizím? Přímo k Bohu, jenž nemůže chtít takto dětí svých znečištěných a poskvrněných?

*

Nemožno k Bohu bez prostředníka, nemožno k životu, nemožno k cíli bez prostředníka. Lidstvo samo ztratilo a se odvrátilo od svého cíle. Zahrabalo pravdu, prodalo pravdu, nemělo světla, nemělo vůdce, vůdce bezpečného a jistého. Zůstaly mu sice trosky poznání o Bohu, ale předně to byly žalostné zbytky a za druhé, byla uzavřena cesta lidstvu k Bohu. Byla uzavřena, protože Hospodin byl uražen lidstvem, mezi lidstvem a jím strašná, temná, nedohledná propast Boží svaté nenávisti a hněvu proti lidstvu, které pohrdlo Otcem a zvolilo si raději sloužit lži a ďábelskému příslibu.

Mezi Bohem a námi jako nepřekročitelný balvan ležela lidská vina, kterou lidstvo nemohlo pohnouti, protože ji nedovedlo odčinit. Bůh se odmlčel a lidstvo nedovedlo se přes tento balvan přenést. Ani modlitby jeho, ani oběti se nepozvedly nad tento temný, vše znesvéčující, vše při zemi držící balvan viny a hříchu.

Lidstvo nemohlo přijímat život, protože v něm byl udušen pramen života, protože se odtrhlo od zdroje živé vody. Tak bylo zavřeno nebe strašněji než za časů Eliášových, kdy nevydalo nebe tak dlouho čekanou vláhu. Nebe mlčelo. Ponechávalo lidstvo, aby se sytilo zemí, když pro ni

Bohem pohrdlo. Marné byly všechny pokusy lidstva, aby nejkrvavějšími, aby nejhojnějšími oběťmi zahladilo vinu. Svíjelo se ve svých bolestech a mukách. Nemohlo se samo dostatí z okovů porušeně žádostivosti, nemohlo se probíti k čiré pravdě, protože oči byly zakaleny, nemohlo se lidstvo dostatí k důvěrnému styku s Bohem, aby s ním mluvilo, aby s ním obcovalo, aby od něho sílu a mravnost a dokonalost žádalo. Stále ležel mezi lidstvem a mezi Bohem stín viny. Tu vinu nemohl člověk odstraniti, protože to byla urážka Boha nekonečného, protože člověk uznal v sobě čest a slávu Boží.

Sám byl člověk omezený a konečný a proto nemohl dáti v náhradu nic, co by bylo dostatečnou náhradou. Všechny životy lidstva, všechna muka, všechno volání, všechny bolesti, to vše bylo jen konečně, časně, jako lidé sami. Propast viny zasypatí člověk sám ze sebe nedovedl a nedovede. K Bohu se ale sám nemůže tak pozvednouti, aby v něm viděl, aby v něm četl, aby v něm sám našel všechno. Před jeho leskem porušeně, porušeně, nemocné, lidské oko bylo slepé, bylo bezmocné.

Bez prostředníka? Kdybychom byli určeni jenom pro zemi, ještě by bylo těžké naléztí dostatečně všechno z Boha, co potřebujeme, abychom jej zemí a životem tímto přirozeným dostatečně chválili a oslavili. Ale když jsme povolání výše, jak může člověk nad své síly dosáhnouti, jak může člověk sám nad sebe, nad své schopnosti a možnosti vystoupiti?

Pak tato náboženství jsou zločinem na toužící a žíznící a Bohem k sobě povolané lidské duši, anebo pýcha, která ve své omezeně nevědomosti

by chtěla zléztí strmé hradby neproniknutelného Božství, absolutně náplně Boží sama, ze svých sil, zatím co vidíme, jak člověk ze svých sil se bídne vleče po zemi s křídlem nalomeným, zraněným, které ani k přirozenému cíli člověka jistě, bezpečně a bezvadně nedonese.

*

My však jsme přesvědčeni o nesmírné lásce Boží, která nás povolala tak intimně blízko sebe, která nám určila sebe za cíl a která nás tímto cílem chtěla na věky absolutně oblažiti. Jsme nesmírně vděční Ježíši Kristu, že jest prostředníkem naším.

Sv. Tomáš pojednává (III q. 22. a. 1.) o kněžství Kristově. Táže se, zda Kristus byl opravdu knězem, a dovozuje, že byl knězem dokonalým, protože byl dokonalým prostředníkem mezi nebem a zemí, mezi Bohem a lidstvem. Bylo vždycky nutno míti kněze? I v době nevinnosti? Nebyl by každý pro sebe knězem? Jistě i tak by byly společenské náboženské úkony, protože náboženství není jen věcí soukromou, protože náboženství není jen věcí jednotlivcovou, nýbrž též věcí veřejnou a společenskou, protože společnosti. Proto by snad i v nevinnosti prvních lidí bylo třeba určitých lidí, snad hlav rodů, kteří by dokonávali za lid svůj povinnou poctu a klanění společenské Bohu nejvyššímu.

Když ale lidstvo zhřešilo, a když si začalo více všimati země, když odešlo za starostmi svými, protože přece trvá dále povinnost klanění, povinnost Bohopocty, vyvolilo si lidstvo své zástupce, své kněze, kteří mu byli zároveň jeho prostředníky. A Kristus jest nejvyšším knězem,

protože byl nejvyšším prostředníkem. Prostředník má přinést nejprve nebe zemi, a pak zem nebi. Kristus je naším nejlepším prostředníkem, prvním prostředníkem potřebným, protože otevřel zase bránu nebes, zase nám uvolnil cestu k Bohu, zase nám uvolnil a ukázal úsměv Boží nad námi.

Kristus jest naším prostředníkem, protože podal za nás zadostučinění. Zadostučinění Kristovo jest opravdovým a dokonalým prostřednictvím, protože jím otevřel nebe zemi a podal zem zase nebi. Zadostučinění Kristovo spojuje, nejlépe řečeno, nebe se zemí, zase obnovilo starý svazek lásky Boží k lidstvu a lidstva k Bohu.

Lid izraelský se očisťoval oběťmi, ale všechny tyto oběti neměly ceny, než právě vzhledem k oběti jediné: Obětování beránků na odpuštění hříchu bylo jenom obrazem, jen typem Beránka nejčistšího.

Proto volá Jan Křtitel: Ejhle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa. (J. 1. 29.) Ne již jen hříchy jednoho národa a k tomu ještě jedné generace, nýbrž prostě hříchy celého světa, všechny hříchy všech lidí, všech dob.

Jediný Kristus mohl zadostučiniti nebi za spáchané urážky. Jestliže lidstvo se postavilo proti vůli Boží, jediný Kristus mohl tuto urážku Boží odčiniti. Nepostačil přirozený úkon lásky k Bohu, protože urážka byla spáchána proti tomu, jenž stojí nad vším přirozeným, konečným, jemu nic pouze lidského nemohlo podat náhradu za potupenou čest nejvyšší, nekonečnou lásku Boží. Proto jen úkon svobodný a při tom i nadpřirozený mohl podat Bohu náhradu, a to ještě náhradu, která by rovněž byla nekonečná a jako

čest, proti níž se člověk provinil. Člověk nemohl podatí náhradu nadpřirozenou, protože právě vinou přetrhl veškerá pouta s nadpřirozeným, protože nadpřirozeně bylo vinou ztraceno.

Zadostučinění Kristovo musilo jíti opačnou cestou, jakou se provinil hřích. Hřích odmítl Bohu klanění, uznání Jeho svrchovanosti, odmítl Jemu svou poslušnost, zapřel lásku k Bohu, jež přece měl nade všechno a z celého srdce milovati. Jenom nekonečná, nadpřirozená láska, čistá, všechno dávající, všechno obětující láska, jenom poslušnost naprostá mohla napravití vinu, jenom nekonečně poddání se Otcí mohlo odčiniti prvou vzpouru lidskou. Proto jenom Kristus, jenž byl láska sama, proto Kristus, jenž byl náplní milostí, proto Kristus, jenž byl Synem Božím, mohl zadostučiniti, protože Jeho podrobení převýšilo urážku. Urazil Boha tvor omezený a konečný, v Kristu pak podrobil se Otcí ten, jehož osobnost byla osobou Věčného Slova.

Kristus mohl zadostučiniti Bohu, protože jeho činy byly činy Věčného Slova a proto měly nekonečnou cenu. Kristus odčinil neposlušnost lidského tvora tím, že mu podrobil celou lásku svou, veškerý život svůj, všechny síly a schopnosti své, všechno že mu dal v naprostě poslušnosti, která nemůže jíti dále než tam, že se dala přibíti na kříž, a to v nejpotupnější smrti, smrti opuštěnosti, bolesti, potupy, nenávisti, nelásky. Kristus mohl zadostučiniti pouhou láskou svou, mohl zadostučiniti nejmenším každým skutkem svým, protože každý čin jeho měl nekonečnou cenu, ale přece chtěl zaplatiti krví, chtěl zaplatiti poslušností svou. Proto, aby lidstvo, jak jsem řekl, mělo samo, čím by zaplatilo, proto, aby

v jeho smrti lidstvo jasněji a na věky vidělo, jak strašná jest urážka, jak veliký jest majestát Boží, jenž si žádá takového odčinění.

Kristus zaplatil, a to ze svého, protože nezaplatil jen jako osoba Věčného Slova, jen ve své Božské přirozenosti, nýbrž jako spojená s přirozeností lidskou. Právě proto mohl býti naším prostředníkem, protože nebyl pouze Bohem, nýbrž též člověkem.

Protože byl člověkem, a to člověkem nejdokonalejším, proto byl hlavou celého lidstva a proto mohl zaplatiti, protože v sobě jako by soustředil, v sobě jako by obsáhl a objal celé lidstvo, On, člověk první, On, člověk nejdokonalejší, On, tvor nejdokonalejší, k němuž všechno směřuje ve všem tvorstvu.

Kristus zaplatil do posledního peníze za nás, protože Jeho krev byla nejen výkupným dostavčujícím, nýbrž i výkupným nadbývajícím, protože nekonečná jest cena jeho krve, jeho lásky, jeho poslušnosti.

.

Kristus zaplatil za nás svou krví a touto svou svatou krví otevřel nám zase náruč Boží. A z této náruče Boží snesl nám Kristus veškeré poklady, které v ní byly pro nás ukryty. Koncil Tridentský prohlašuje, že hlavním dílem Kristovým bylo, že obnovil naše Boží synovství. Svatý Pavel jasně udává, že jenom v Kristu voláme Abba, Otče!

Kristus totiž zasloužil nám svým zadostučiněním všechny dary Boží. A prvním hlavním darem jest milost posvěcující, jest naše Boží synovství. Byli jsme k němu zrozeni a hříchem jsme jej se sebe setřáslí jako přítěž.

Raději nesli jsme zemi a vinu. Kristus přivedl nazpět bloudící děti k Bohu Otci. Milost posvěcující tryskala z otevřených ran Jezu Krista, pučela ze všech jeho stop, z každého jeho činu nebesky zářila. Milost nadpřirozená ať již milost posvěcující, nechť milost podle této milosti a z této uskutečňující, jakožto milost pomáhající.

Kristus celý věnec nadpřirozených darů nám snesl, dětství Boží a v něm milost. Jsme dětmi Božími, protože Kristus sdělil nám příbuznost Boží. Toť podstata milosti posvěcující a v této milosti všechny dary a všechny ostatní milosti, jichž jest k tomu třeba, až k jejímu vyvrcholení, totiž ve slávě v dědictví dítek Božích, jímž může býti jedině Otec a jeho sláva.

Kristus jest naším prostředníkem všech těchto milostí, protože nám je získal, a pak tím, že nám je všechny přelévá.

Protože byl Bohem a protože byl člověkem a protože nás koupil a protože nás očistil, proto jsme jeho, proto tvoříme s ním jedno tělo, jehož on jest hlavou, jedno město, jednu rodinu, jednu stavbu, jejímž on jest kamenem úhelným, základním.

Kristus jest hlavou naší, protože podle svatého Pavla „in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare“. (Col. 1. 19.)

Byl hypostaticky spojen s Věčným Slovem a proto jsou v něm veškeré milosti a veškeré nadpřirozené poklady v naprosté, dokonalé míře.

Jeho milost je těž úměrná jeho poslání. Měl vrátiti dítky Otci, čili měl jim vlíti život těchto dítek Božích a proto musil býti plný těchto milostí. Právě náplní, právě plností všech milostí Kristus obohatil nás, Kristus všechny milosti

své přelil v ubohé, prázdné, hladové nitro lidské.

Kristus musil býti plný milosti, protože měl vzdáti nebesům pravou čest, čest ne Bohu filosofů, nýbrž Bohu živému, Bohu dítek Božích. Protože tato milost sídlila v osobě, již bylo Věčné Slovo, toto hypostatické spojení dávalo této milosti nekonečné rozpětí.

A tak může býti Kristus hlavou naší, protože hlava dává, řídí život a život náš, toť život dítek Božích. Protože byl plný milosti svým spojením, proto mohl býti hlavou naší. Proto pak z něho všichni přijímáme „De plenitudine eius omnes nos accepimus“ (J. 1. 16.), a to: „gratiam pro gratia“.

Od Krista přijali všichni, kteří kdy žili, od Krista přijali, to jest vzhledem k jeho zásluhám, všichni, které Bůh osvětloval, přijímal před Kristovým příchodem. Kristus dával i těm, kteří jej nepřijali, Kristus působí i v zavržencích, totiž v trestech jejich za to, že pravdu, která se jim podávala, a odpuštění nepřijali. Působí Kristus i v nich tresty, které musejí stihnouti všechny, kteří vědomě, dobrovolně na věky a pro věky se rozhodli proti Bohu a proti životu.

Proto jest Kristus naším prostředníkem, že jsme s ním spojeni tak, jako jest spojena žena s mužem poutem věrnosti a lásky, jedno tělo a jedna duše, protože máme jedno tělo, jehož jsme údy a on hlavou, protože jsme jedna duše, totiž spojeni láskou k Otci jím a skrze něho, Lásku podstatnou!

Když jest Kristus hlavou naší, to předpokládá život, a tento život není jiný než: v nás, život účasti na božské přirozenosti, život adoptova-

ných dítek Božích, a v něm život Bohočlověka a jednorozeného Syna Božího.

Proto jest však třeba, abychom byli skutečnými údy Kristovými, abychom se od něho neodlučovali hříchem nebo nevěrou. Zde platí: *Sine me nihil potestis facere.* (J. 15. 5.)

Kristus je totiž Božím nástrojem, a proto nedokonalejším prostředníkem našeho posvěcení Bohem. Bůh všechnu moc dal Kristu, protože on mu lidstvo přivedl, a proto není v jiném jméně spása než ve jméně Krista Ježíše.

Kristus jest naším prostředníkem tím, že spojeným s ním vlévá podobnost se sebou, že tuto podobnost u dětí Božích chce stále rozmnožovati, že jí chce dáti vzrůstat. Kristus nás připodobňuje sobě svými milostmi, jež mají v nás vytvořiti život ctností, život podle vůle Otcovy. Proto uložil do církve své stálý, věčný poklad svátostí, jež jsou zase nástroji jeho, jeho působení, aby nám předávali milosti potřebné k životu nadpřirozenému.

*

Nikdo nepřichází k Otci leč skrze mne!

Chcete si sami vyřešiti svůj poměr k Bohu? Nejprve však je třeba vědět, zda Bůh přijme řešení vaše, zda se dostanete k Bohu anebo jenom k chiméře svých snů. Kdo zná Boha, kdo byl rádcem jeho, kdo ví, jak důstojně oslaviti Boha? A především, jak mohl tvor sám, tvor hříšný, tvor, na němž lpěla urážka strašná, jak ten mohl dokonale, tak, jak toho Bůh si zaslouží, Bohu vzdáti čest a slávu?

Jsme povinni Bohu poddanstvím, klaněním, úctou, modlitbou.

A první oběť jest oběť nás celých. Jenom Kristus mohl nás tak očistiti, abychom mohli sebe důstojně, klidně nabídnouti Pánu v oběť, abychom mu podávali čistý květ a ne blátem poházený výtvar rukou jeho. Chcete jíti sami k Bohu. Jak to ale chcete se odvážiti k Bohu? Vždyť ani k němu nedojdete pod tíhou své slabosti, své nevědomosti, své hříšnosti!

Kristovo klanění, Kristova láska k Otci neměla jenom individuální účel, nýbrž proto, že to bylo pravé klanění a proto, že to bylo s druhé strany absolutní klanění, musilo jako absolutní, míti vztah ke všemu tvorstvu. Tím Kristus posvětil celé tvorstvo, tím propůjčil všemu klanění všeho tvorstva, jež chce se s ním spojití v Bohopoctě, svou nesmírnou cenu. Tak mají nyní úkony úcty, klanění naše jinou, docela jinou cenu, totiž cenu posvěcenou Kristem.

Modlitby naše: Neměly by nadpřirozené ceny bez Krista, protože by vycházely jen z nitra lidského, nitra poskvrněného, nitra odloučeného od Boha.

Kristus dokonale se modlil a v něm a pro něho všechny ostatní modlitby měly svou nadpřirozenou, nesmírnou cenu. Proto se v něm musila všechna chvála, všechno klanění soustřediti. Jen On, který je tak těsně spojen s Otcem, jenž je tak dokonalý a svatý, dokonale uctil Boha.

Právě proto pak, že Kristus jest hlavou naší, modlitby naše, jsouce modlitbami jeho mystického těla, mají svou pravou cenu. Proto církev všechny modlitby své od staletí vždycky zakončuje: Per Christum Dominum nostrum. Kristus sám prohlásil, že jenom v něm budeme vyslyšeni, a tím řekl, že jenom v něm dosáhnou mod-

litby naše svého účelu, a proto i účelu klanění, jež mají míti, když budou s ním spojeny. Teprve Kristem modlíme se správně, teprve v Kristu modlí se církev v plně důvěře, že její modlitba jest krásná, že stoupá jako líbezná vůně večerní oběti k nebesům.

Proto kdekoliv jest správná a dobrá modlitba, jest Kristus s námi, jest s námi, aby svými zásluhami, aby svou láskou a svou modlitbou modlitby naše posvětil. Proto volali křesťané při svých prvních shromážděních „Pán je tu!“ Pán jest s námi. Jeho moc a jeho prostřednictví přednese modlitby naše Otci, protože jeho svaté rány stále orodují za nás, jeho poslušnost, jeho láska jsou věčnou před Otcem modlitbou, jež musí býti vyslyšena, kdykoliv se jedná o spásu, protože tak to určil Otec, aby nikdo, kdo věří v něho, nezahynul, čili aby nezahynul nikdo, kdo jest s ním spojen, kdo jej má za prostředníka, kdo jeho zásluhami, jeho nekonečnou obětí chce dojíti k Bohu, chce si zajistiti spásu.

Proto, jak jsou ubohá rčení o potřebě náboženství bez prostředníka. Ano, je třeba náboženství bez prostředníka, ale k tomu, aby dál trvala vláda viny, potřebuje náboženství bez prostředníka ten, jenž byl potřen tímto prostředníkem, a jenž jest jím všude potírán tam, kde On zprostředkuje, kde se k němu duše vinou.

Je prostředníkem naším u Otce, protože jeho síla dává všemohoucnost modlitbám našim. Všechno, začkoliv budete prositi Otce mého ve jménu mém, dá vám. (J. 15, 16.) Dá nám všechno Otec na jeho zásluhy, na uvedení se jeho zásluhami, protože Kristus všechno toto opravdu svými zásluhami zasloužil. Dá nám všechno, čeho

potřebujeme v časném ohledu, abychom mohli dosáhnouti klidněji a pokojněji cíle věčného. Proto je správným místem modlitby kříž a svatostánek, protože bude jistě vyslyšena modlitba, která se utíká k cíli Kříže a která se utíká k Lásce Kříže ve svatostánku! Protože k lásce všemohoucí a všeslitovné.

Teprve ti, kteří žijí z modliteb spojených s modlitbami a zásluhami Kristovými, teprve ti přicházejí Kristovým prostřednictvím, působením církve jeho, pravdy jeho, milosti jeho, svátostí jeho do opravdu srdečného dětinného poměru s Otcem. Kristus totiž přetvořuje si ty, kteří jsou jeho, přetvořuje si je podle ducha svého a tento duch jest duch, o němž tak rád mluví a jež stále hlásal, duch opravdového, důvěřujícího synovství Božího. Proto pozorujeme jenom u světců katolických, že tento poměr k Otci byl u nich tak důsledně, tak hluboce, tak krásně dořešen a dožit, naplněn. Kristus přetvořuje si své věrné v sebe a proto v dokonalé dítky Boží. Vede je odříkáním, jemuž dal sám příklad, všeho, co není Bůh, aby jen k Bohu přilnuli, jen k němu aby své srdce přiklonili a celý život, všechny své schopnosti, všechny své síly, aby podle něho zařídili. Právě následováním Krista, k němuž on sám strhuje a vede a si vychovává, právě tímto následováním Krista se stáváme teprve dokonalými dítkami Božími. Ostatní, kteří chtějí jenom přirozenou mravností žíti bez prostředníka, žijí ze zásob výchovné činnosti a jejích úspěchů uložených v církvi a v lidstvu. Kristus uvádí duše lidské v tajemný netušený poměr k Duchu svatému. Duch svatý přebývá s Kristem v duších našich a jistě ne nečinně. Duch

svatý, který přetvořuje láskou ty, na něž sestupuje, je osvěcuje pravdou, jim dává světla v temnotách, sílu a statečnost v bouřích.

Ano, všechno, naprosto všechno z Krista máme, světlo, pravdu, lásku, život, Otce, odpuštění, slávu, Boha samého.

Kristus jest naším prostředníkem i u bližních. Nikdy se ke svým bližním krásněji, čistěji, účinněji a vřeleji nepřiblížíme, než v Ježíši Kristu. V něm jsme všichni spojeni, a ti, kteří v něm se hledají, zcela jinak, čistě, věrně a věčně se milují.

Přes Krista možno se přes čas, povahy, národnost dostat k srdci, k duši samé. Proto, kdo chtějí působiti na své bližní, kdo chtějí, by jejich vliv byl trvalý a širokosáhlý, v Kristu hledej své bližní, jeho cestami nechť krácejí, Krista nechť hledají především v bratřích a Kristova moc a síla budou je následovati.

Kristus jest naším prostředníkem u duší našich bližních. V Něm scházíme se všichni. V Něm si nakonec všichni dobré vůle porozumějí. V Něm se všichni Kristovi, všichni po lásce, pravdivosti a životnosti toužící, sejdeme. Scházíme se v Něm, a to jest útěchou těch, které drásají rozdíly třídní, stavovské, národnostní.

Všechna láska věrných, všechna snaha, všechno toužení, vše dobré v Něm ústí, jako v něm pramení a z něho se neomylně zase rozlévá po celém království Božím. Z jeho zásluh a z jeho Krve, naše zásluhy a krev křížů našich nalézají svou posvěcenou sílu, svou nezměrnou sílu a prospívají všem, které milujeme a které hledáme svou láskou, k jednotě.

Šťastný každý, kdo se sv. Augustinem volá:

Dlouho jsem hledal cestu, ale nenašel, až jsem našel toho, jenž jest prostředníkem mezi lidem a Bohem, Bohočlověka, Ježíše Krista, jenž zvolal: Já jsem cesta a pravda a život . . . (J. 14, 6.)

Cesta nezměrná, pro všechny, navždy, k Bohu, cesta vedoucí ze země k nebi, otvírající nebe unaveným hledačům ráje. Cesta i naše! Budiž!

OBĚŤ NEJSVĚTĚJŠÍ V

Milost, spásu, prostředky spásy a milosti přinesl nám Ježíš svým dílem a svou smrtí. Jeho oběť přijatá otevřela dokořán srdce i ruku Boží. Tyto milosti složil Kristus církvi své v klín a z jejích otevřených rukou všem prýští všechny prostředky spásy, všechny milosti sedmerým proudem svátostí. A všechny tyto svátosti gravitují kolem svátosti ústřední, kolem nejsv. Svátosti oltářní. Jiné svátosti dávají milost, tato svátost obsahuje zdroj milostí, jiné svátosti posvěcují, očisťují, tato dává svatost samu. Jiné svátosti jsou pro různé úkony, pro různé potřeby nadpřirozeného života a pro různé stavy, kdežto tato svátost dává celý život. A tak jsou kolem ní všechny svátosti soustředěny, seskupeny, pro ni jsou dány.

Svátost oltářní jest proto sluncem náboženského života. Křtem jsme přijímáni do počtu těch, kteří se smějí sytit pravdou a tělem Kristovým, pokání nás, znovu odtržené nebo znečištěné, vrací a očisťuje pro přijetí Kristovo, abychom živi jsouce, mohli život z něho posilňovati.

Biřmování vychovává statečné obhájce pravdy

Kristovy, z nichž pravda Těla Kristova jest pravdou ústřední a základní.

Kněžství dává nové rozdavače svatého Těla a Krve.

Stav manželství posvěcuje křesťanské spojení, aby vychovávalo nejen k podpoře rozmnožování lidského pokolení, nýbrž aby dávalo nové děti Boží, čerpající z Eucharistie život pravý, život nadpřirozený.

Svätost oltářní jest proto ústřední svátostí a proto ji církev oděla nejbohatším rouchem obřadů, krásy liturgické a básnické i architektonické a použila i prvků choreografických, proto vybrala melodie nejsladší a nejvážnější, protože má tato svátost podle sv. Tomáše to vynikající, že není pouze svátostí, nýbrž že obsahuje též jedinou, pravou, čistou, věčnou Oběť Jezu Krista.

Ježíš Kristus otevřel nebe svou obětí jako prostředník. Jednou přinesl tuto oběť, ale my žijeme dále. Měli bychom jenom žít z víry a ze vzpomínky na tuto oběť.

Kristus slíbil, že bude s námi až do skonání světa. Bude s námi svou pomocí, svou pravdou. Co mohli bychom ještě více čekat? A přece dal nám ještě více. Jest s námi svou dále trvající obětí, jest s námi, stále se obětující svou láskou, opětováním, zpřítomňováním, zvěčňováním, v čase uskutečňováním své jediné, veliké, na věky dostačující oběti.

Proto přinesl Kristus svou dokonalou oběť, protože lidstvo nemohlo po hříchu již nikdy přinést oběť důstojnou, dokonale důstojnou Boha, protože nedovedlo dokonale vzdátí bohopoctu, protože nedovedlo dokonale obětí svou děko-

vati, ani vyprositi si potřebné, především odpuštění.

Oběť vyplývá z vnitřní potřeby lidské. Vždy bude tvor cítiti svou závislost na vyšší síle, nechť již jí říká jakkoliv. Nechť již se klaní Bohu anebo pokroku a moderním davovým heslům, kterým obětuje lásku, národ, čest vlastní i bližních.

Oběť má vyjádřiti poddanost Bohu. Protože jsme tvory odkázanými na smysly, život vnější i život vnitřní musí býti vyjádřen vnějším způsobem. Podobně i s obětí. Jisto jest, že základem oběti jest nejprve vnitřní podrobení mysli člověka, která uznává Boha za Pána a proto to nějak viditelně vyjadřuje. Člověk obětuje Bohu vnější věci, aby ukázal, že všechno patří Hospodinu. Obětuje především to, co jest mu k životu, aby ukázal, že celý život náleží Bohu.

Obětí vyjadřujeme své díky, abychom naznačili, že vše máme od Boha; proto mu z vděčnosti část z toho vracíme. Hřích dal ještě zvláštní význam oběti. Hříšník chtěl zničením oběti naznačiti, že on by zasluhoval onoho zničení; oběť zastupuje jeho osobu a vedle toho, protože hřích spočíval v přílišném přilnutí k věci stvořené, proto se obětí oněch věcí zříkáme, abychom ukázali, že se již nechceme s oním pocitem pýchy a pohrdání Bohem ztotožňovati, že chceme se zřeknouti toho, co bylo příležitostí k hříchu, že chceme jaksi onu vinu odčiniti. Člověk svou obětí ukazuje, že nic nemůže s jeho strany onu vinu odčiniti, že by měl vlastně dáti sebe, že si již nezaslouží života a proto že se zříká toho, co mu slouží k životu.

Oběť znamená zřeknutí se nějaké věci a odevzdání jí Hospodinu. Vnitřní oddání a vnitřní

poddanost jest základem každé oběti. Aby pak toto přejití věci, dosud naší, v moc Boží, se stalo skutkem, buď se oběť ničila, nebo aspoň nějak byla vzata z užívání lidského a předána Bohu. Oběť končivala obyčejně účastí obětujícího na posvátné hostině. Byla tím vyjádřena touha účastnití se intimního života s Bohem, vejítí do styku s ním nejužšího.

Ovšem bez Boha nebyla by oběť obětí. Bůh musí ještě oběť přijmouti, aby věc opravdu byla Boží, aby byla skutečně obětována. Ve stavu nevinnosti každé přinešení oběti by samo sebou znamenalo jistě i přijetí její. Vracením nevinnosti vráceno bylo Bohem lidstvu přijetí každé jeho Oběti, protože všechny oběti, jsou-li oběťmi, jsou jimi jenom v Oběti jediné a věčné a všeúčinné, v oběti Ježíše Krista.

*

Oběti starozákonní měly z milosti Boží a vzhledem k Oběti Kristově svůj účinek, ale tento účinek byl omezen dobově jen na hříchy obětujícího, oné doby, onoho místa jednoho, židovského národa. Proto jak si jistě svět oddychl, když mu zazněla slova Janova: Ejhle, beránek Boží, ejhle, který snímá hříchy světa (J. 1, 29), — ne jednoho národa, ne některé hříchy, nýbrž všechny hříchy, celého světa, všech dob.

Kristovo poslání bylo podati Otcí oběť za nás, která by byla, jak jsem minule řekl, dokonalým zadostiučiněním, klaněním, chválou, zásluhou a díkem. Liberální protestantská kritika Harnakova Ritschlova tvrdí, že myšlenka oběti, této nezměrné oběti Kristovy, byla dodatečně sv. Pavlem do křesťanství vnesena. Jak to ale přijde, že

evangelia, na jichž napsání Pavel neměl vlivu, jsou celá protkána myšlenkou Ježíšovou, že proto přišel, aby svůj život za spásu mnohých dal? Kdyby tato myšlenka byla tam vložena, musilo by se to jevití nějakou nesrovnalostí, nějakou různorodostí evangelií. Hle, celá evangelia jako by směřovala ve všech svých detailech k tomu, že Kristus jediné proto přišel, aby vrátil nás Otci. Isaiáš již prorokoval o Mesiáši, že ponese hříchy naše. Tuto smrt pak Kristus chápal již od začátku jako smrt výkupnou.

Jistě bylo před Pavlovými epištolami napsáno evangelium Markovo. A již druhá kapitola, tedy líčící první detaily z Kristova veřejného působení, poukazuje na to, jak Kristus připravoval se na své konečné vyvrcholení, na svou smrt za mnohé, za hříšníky. Ve smrti Janově vidí již napřed smrt svou. Už synům Zebedeovým přímo předkládá, zda budou moci pít s ním z jeho kalicha. O proměnění na hoře Tábor ukládá učedníkům, aby o tom nemluvili, až po jeho smrti a zmrtvýchvstání. Kristus ale vedle toho ještě udává těžký smysl a cíl své smrti a svého utrpení. Udává, že bude povýšen jako had Mojžíšův, tedy za účelem spásy. Výslovně podotýká Kristus u sv. Matouše (Mt. 20, 28. Mc X 45), že proto vydává svůj život, abychom my život měli. Již při příslibení Eucharistie praví: Chléb, který já dám, tělo mé jest na odpuštění hříchů. Přirovnává se k zrnku, které musí umřít, aby dalo užitek, to jest život. A jinde, není větší lásky nad tím, dá-li kdo život svůj za své přátele... Kristus říká o sobě, že nepřišel, aby mu bylo slouženo, nýbrž aby sloužil a dal život svůj za mnohé... A tak Pavel není nic jiného, než herold, nadšený, výmluvný,

plný Ducha svatého, této lásky Kristovy, jenž přišel svou smrtí a svou obětí hledati, co by zahynulo.

.

Kristus vedl vědomě celý svůj život na Kalvarii, celý jeho život byl jedním pásem obětí, křížovou cestou, která neomylně vedla na Kalvarii. Ale hlavní a jedinou obětí, ve vlastním slova smyslu obětí, která se opětuje na oltářích, pro kterou nám bylo odpuštěno, jest oběť Kristova na kříži.

Nikdo z nás nebyl by hoden a dosti čistý podati oběť důstojnou, hodnou Boha. A kdyby byl Kristus třeba již obětí, kdo by byl ještě hoden dále jej podati věčnému Otci? Tak musil býti Kristus zároveň i obětí i obětníkem. Tak se stal Ježíš uskutečněním oběti nejdokonalejší, Obětí naprostou, čistou, dokonalou, obětí Bohočlověka, podávanou nejčistšíma jeho vlastníma rukama. Podle slov svatého Pavla byl Ježíš zatížen před Otcem nebeským našimi vinami. Měl za ně zaplatiti, měl je odčinití. Chtěl nám vrátiti život a proto dal život svůj vlastní. Chtěl odčinití neposlušnost a pýchu, a proto podrobuje se Otci naprosto a v děsném ponížení.

Kristus jest knězem nejvyšším, z ustanovení Otcova. Podal oběť. Ale nejen oběť podání, nýbrž oběť skutečnou, dovršenou, oběť zápalnou. Obětoval se za nás, protože byl od Boha uznanou a přijatou hlavou celého lidstva. Proto obětoval jménem lidstva, protože v něm bylo celé lidstvo soustředěno a objato. Nestojí proto před tváří Boží Kristus sám, nýbrž stojí v něm celé lidstvo hříšné a zvednuté. S Kristem vniká do nebe celá země.

.

Jednou vešel Kristus do svatyně, jak praví překrásně sv. Pavel v epístole k Židům. Stačilo jistě jednou provždy. Nepotřebovali bychom již jiné oběti. Kristus ji přinesl jménem celého lidstva, proto ji přinesl za nás a pro věčné časy. Ale Bůh bere zřetel na lidskou přirozenost, která si žádá viditelných znamení neviditelných realit. Tak nás poučuje a tak odůvodňuje potřebu viditelného kněžství Kristova, aby dále viditelně se vyjadřovalo, koncil tridentský.

Smrtí Kristovou, třebaže kněžství jeho bylo vyvrcholeno, nemělo uhasnouti pro nás. Kristus ustanovil proto, aby se jeho oběť na kříži viditelně dále zpřítomňovala, proto podle téhož koncilu pod způsoby chleba a vína obětoval Otcí své tělo a svou krev a poručil svým učedníkům a jich nástupcům, aby tuto oběť dále přinášeli slovy: To činite na mou památku.

Kristus ustanovil tak před svou smrtí, abychom viditelně, to jest způsobem svátostným, to jest způsobem přizpůsobeným potřebám lidí mohli se stávat účastnými užitku jeho smrti, jeho oběti na kříži. Křesťanství totiž přes viditelná znamení vrací nás do neviditelné náruči Boží, přes viditelné rity k neviditelné milosti.

A tak přicházíme k myšlence mše sv., k nejvyšší Svátosti oltářní. Nemáme lepšího způsobu pojednávání o nejsv. Svátosti než právě, když ji bereme se stanoviska svátostného. Eucharistie jako svátost, která pak nás naučí též nalézati v ní Eucharistii jako oběť.

Proměnění totiž eucharistické jest podle vůle Boží zároveň i obětí i svátostí. Přijímání této svátosti co jiného koná, než že nám dává účast na této svátosti?

Touto cestou vyhneme se nejsnáze spletíým theologickým otázkám, jakým způsobem jest oběť na kříži a oběť mše svaté, jakým že způsobem jsou jedinou a toutéž obětí.

Neb to jest především oběť mše svaté. Mše svatá v nejzákladnějším svém obsahu jest zpřítomňováním oběti Kristovy a účasti na ní.

Tak definuje koncil tridentský: (Sessio XII. c. 1.) *Una eademque hostia, idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in ara crucis obtulit, sola offerendi ratione diversa.*

Když se mluví o nejsv. Svátosti, obyčejně myslívá se tím jenom svatě přijímání, myslí se tím obyčejně již jen podstata Kristova Těla, jeho Krve pod svátostnými způsoby. Ale svátostí již jest i proměnění samo, čili jak říkají scholastikové, *Eucharistia in fieri*, čili oběť mše svaté.

Nejsvětější svátost! Krásně české slovo výstižně hlásá, že tu náš lid viděl sám distinkci mezi obyčejnými svátostmi a mezi svátostí, která obsahuje svatost samu, zdroj všech milostí a život sám.

Proto není Eucharistie teprve tehdy svátostí jako svátostí jiné, až viditelnými znameními dotýká se nás milost Boží. Eucharistie by byla svátostí, i kdyby žádný člověk jí nepřijímal. Máme totiž všechny podstatně složky svátostí ve Svátosti této. Máme v ní viditelně znamení neviditelné moci, totiž svátostné způsoby, jež obsahují neviditelnou podstatu Těla a Krve Jezu Krista. Máme v ní svátostnou milost, či máme více, máme zdroj všech milostí — Ježíše.

Máme pak i spojení neviditelného znamení s neviditelnou nadpřirozenou skutečností, totiž Tělo Krista Pána viditelně vyjadřované způsoby.

To nám již dovolí sledovati krok za krokem všechny podmínky oběti, abychom mohli poznati, neříkám pochopiti, jak že je tu zároveň Svátost a zároveň oběť. Toto řešení podává svatý Tomáš jasnou větou, v níž naznačuje, že se tu v Eucharistii zároveň vyjadřuje Oběť na kříži, více, že Eucharistie jest zároveň touto Obětí.

Eucharistie jest nejprve viditelným znamením, vyjadřujícím utrpení Páně. Eucharistie vystihuje milost tryskající z tohoto utrpení, všechno bohatství, ukryté ve svatých ranách Krista Pána a znamená zároveň budoucnost v těchto ranách Kristových. Jest připomínkou tohoto utrpení a jest zároveň symbolem jednoty církve a jednoty její s Kristem, protože znamená život z Krista, jenž právě stmeluje a soustřeďuje. Toť Eucharistie jakožto znamení, jakožto symbol.

Eucharistie jest však více než symbol. Svátosti znamenají, co obsahují, a proto jestliže Eucharistie znamená utrpení Kristovo, proto je též skutečně a reelně obsahuje. Co mají svátosti ostatní, má Eucharistie v plné míře per autonomasiam. Obsahuje totiž Krista samého, a to obsahuje jej v jeho díle největším, v díle jeho lásky výkupné. Jak ale jest obsaženo utrpení Páně v Eucharistii? Jistě ne svým materiálním způsobem, způsobem — jak praví koncil tridentský — způsobem krvavým. Protože Eucharistie jest svátostí, hledejme tento způsob, jakým jest v ní Kristus v řádu bytí svátostného. Dvojí konsekrace uvádí na mysl oddělení Těla a Krve Páně. Chci tím říci, že jen tímto symbolem, tímto naznačením jest v Eucharistii oběť na Kalvarii? Eucharistie má více, protože obsahuje pravé a skutečné Tělo a pravou Krev Kris-

ta Pána. Obojí pak existuje ve Svátosti oltární jaksi odděleně, protože zvláště se konsekruje Tělo a zvláště Krev a proto existují odděleně, existují ve stavu obětním. Tak jsme před skutečným rázem Oběti v nejsvětější Svátosti oltární.

Je-li Eucharistie svátostí, je-li svátost viditelné a působivé znamení a jestliže svátosti působí to, co znamenají, když tudíž vyjadřují oddělení krve od těla, v čemž právě spočívá obětování, to jest prolití krve, to jest obětování života, pak jistě i toto působivé a svátostné znamení působí to, co znamená, působí tudíž onu oběť, která právě spočívala v onom oddělení. Eucharistie jest ještě proto obětí, že, jak církev výslovně na koncilu Tridentském prohlašuje, je tu jedna a táž oběť jak v Eucharistii, tak na kříži, protože kněz tu není ničím jiným, než služebníkem svatého kněžství Kristova, protože vlastním obětníkem jest a zůstává zde dále Kristus Ježíš.

Kristus byl sám obětníkem na kříži a zůstává jím i ve mši svaté. Nebyli obětníky katané, nýbrž Kristus. Jeho oběť kněžská spočívá v tom, jak praví vystižně sv. Tomáš, že dobrovolně z lásky přijal tuto svou obětnickou úlohu. Při poslední večeři prohlásil zřetelně tuto svou vůli: Tělo mé, které bude vydáno na odpuštění hříchů, krev má Nového zákona, která za vás i za mnohé vylita bude . . . Kněží pak řekl: To číňte na mou památku (Lc. 22, 19) — to jest, jeho obětování, jeho vůli, obětovati se. Proto tato jeho vůle trvá věčně, trvá v Eucharistii, právě z jeho přání a vůle. Kněz Nového zákona opětuje, zpřítomňuje toto odevzdání se Krista Otcí. A tak v řádě svátostném zpřítomňuje to, co Kristus vykonal v řádě fysickém.

Přijata, na věky musila býti přijata oběť Kristova, proto musí vždy též býti přijata oběť mše svaté. Kristus byl posvěcen, od Otce vyslán ke svému úkolu, a proto nemohl jeho úkol, jeho oběť Otec nepřijati, a nabývá opět platnosti, když jest přijata. Otec přijal oběť svého jednorozeného, vtěleného Syna. A nyní jest tento Kristus obětovaný s námi ve Svátosti nejsvětější. Jest s námi. On Bůh a člověk. Lidský rozum v děsu se chvěje, protože není mnoho tajemství tak strašných a hlubokých jako právě tajemství přítomnosti Kristovy v Eucharistii. Abychom aspoň mluvití jaksi mohli o této přítomnosti — theologie mluví o přepodstatnění, o zvláštním způsobu přebývání Kristově s námi. Kristus přebývá mezi námi svátostně a to podstatně. Na oltáři zříme způsoby chleba a vína, ale podstata chleba a podstata vína zmizely tím, že na jejich místa nastoupila podstata Krve a Těla Páně. Jenom Bůh dovede takový zázrak, jenž mění nejen vnější formy věci, nýbrž jenž zasahuje do nejvnitřnějšího bytí věci a mění její podstatu, používaje případků, způsobů svátostných za příbytek podstaty svého Těla, své Krve. Podstata jest ve skutečnosti neviditelnou a proto mohl Bůh do viditelných způsobů vložit neviditelnou podstatu Těla a Krve Kristovy.

*

Taková byla víra odvěká církve, že ve Svátosti oltářní máme skutečného Krista, jeho pravé Tělo a pravou Krev. Kristus přislíbil to při rozmnožení chlebů na poušti. Navázal na hlad tělesný a vzpomněl jiného hladu duše, po svém Bohu. Chtěl tento hlad nasytiti tak, jak by se

člověk neodvážil nikdy pomyslit. Až odcházeli od něho učedníci, protože zoufali, nedůvěřující v možnost takové neskončené a nepochopitelné lásky. Kristus neříká: To jest jako Tělo a jako Krev. Praví ostře: To jest Tělo a to jest Krev. A že nemyslí obrazně, vidíme v jeho příslibu a hrozbě, kterou nejednou opakuje: Kdo jí mě Tělo a pije mou Krev, má život a nezemře. (J. 6, 56.) Proč nezemře a proč má život? Protože Eucharistie se spojuje se skutečným životem a proto nemůže zahynouti. A jako se jedná o skutečný život, podobně se jedná o skutečné tělo. Protože, když slibuje skutečnou nesmrtelnost, jistě by jí nedal neskutečný symbol. Sv. Pavel proto tak zdůrazňuje hrůzu nehodného přijímání, protože jest pevně přesvědčen o skutečné podstatě přítomnosti Těla a Krve Páně v nejsvětější Svátosti. Kalich, jež žehnáme, což není společenství Krve Páně, a chléb, jež lámeme, není společenstvím Těla Páně? Proto kdo jí Tělo Páně a pije Krev Páně nehodně, odsouzení sobě jí a pije. Pro porušení symbolů jistě by nebylo takových strašných trestů, trestu prostě nejvyššího, to jest, odsouzení.

Těžké kličkování Lutherovo! Kristus drží v ruce chléb a o tomto dosud chlebu praví: To jest nyní Tělo mé! A velí to činit na jeho památku. A proto kdykoliv kněz totéž činí, to, co bylo před chvílí chlebem, stává se Tělem Páně. Nepřetržitá tradice Otců církevních ukazuje, jaké bylo v církvi pojmání a chápání těchto slov Ježíšových. Proto nazývají svatí Otcové církevní, jako sv. Cyril Jer., křesťany „Kristonoši příbuznými s krví Páně“. I kacířské církve prvních dob ukazují na zřetelnou víru ve skutečnou přítom-

nost Ježíšovu v Oběti nejsvětější. Tak referuje již Ireneus, že Markusovi gnostikové barví víno po proměňování na červenou, aby ukázali, že nyní to, co bylo vínem, jest Krví Páně. O skutečném požívání skutečného, přítomného a obětovaného Krista ukazuje překrásný náhrobek Aberciův, jenž mluví o nasycení svým božským Ichthys, rybou, to jest Kristem.

Tak jest Tělo Páně uskutečněním stále přítomnosti intimní, něžné přítomnosti Boha s člověkem, přítomnosti, po které člověk stále toužil. Když všechna náboženství po tom toužila, nedivme se, že Bůh tak překvapujícím způsobem tuto touhu lidskou vyplnil! Tak jako kdysi skryl svůj majestát pod rouškou slabého Dítěte v Betlemě, tak skrývá své božství znovu pod roušky svátostných způsob, aby všichni měli snadný, klidný a tichý přístup k Němu, aby se již nikdo, kdo jest dobré vůle, nemusil báti Boha.

A tak jest štěstí, že i oběť eucharistická končí se tím, čím končivaly oběti všechny, totiž účastí na obětní hostině. Kristus vybízí své, aby jedli jeho Tělo a pili jeho Krev. A slibuje život. On jest nesmrtelný, On jest životem, On jest vším, protože jest zároveň Bohem, třebaže proměnění nejprve zasahuje podstatu jeho Těla a Krve. Jeliž tato podstata jest spojena s přirozeností božskou, proto jest v Eucharistii Kristus celý se svým tělem i duší, i se svým svatým božstvím.

Proto volal Pius X. dítky Boží ke Kristu a proto vypučel potěšitelně život těchto dítek Božích tam, kde uposlechli křesťaně volání Piova. Ve svatém přijímání uskutečňuje se jaksí to, co sliboval Satan lstivé prvním lidem, že budou jako Bohové. Zde se spojuje Bůh s námi, zde činí nás

účastny svého života, chce nás tímto životem zcela naplnit.

V Kristu Ježíši spojujeme se všichni přístupující, přiklekající ke stolu Páně v jednu svatou, velkou rodinu. Zde není chudého ani boháče, není třídy, není stavu, není rozdílu. Pro všechny zde je stejně Ježíš, všechny stejně objímá, pro všechny stejně ochoten býti láskou.

Kolem tohoto Krista seskupují se všichni lidé dobré vůle. Všichni, kterým dostává se spasení, dostává se ho svatou Obětí, svatou Obětí jednou přinesenou a do skonání světa mající býti zpřítomňovanou. Z této oběti obdrželi světla všichni hledající, všichni prosící po proudu svatě Krve Kristovy dopluli šťastně k jejímu ústí v objetí Trojice nejsvětější. Kristus podal jednou v oběť sebe. Jeho oběť musila býti přijata, protože byla dokonalá. A tak stále Jeho svaté rány jsou otevřeny před tváří Boží, stále jeho Krev oroduje, přimlouvá se za nás. Co mohl by nám odřeknouti, když prosíme obmytí a poznamenání Krví Kristovou?

*

Když anděl smrti ušetřil Izraelitů, kteří měli veřejně své krví beránkovou poznamenati, jak by neušetřil nás, kteří jsme poznamenáni svatou Krví, jak by Bůh neušetřil těch, kteří mají rty zvlaženy a očištěny svatou Krví Páně! Naše rty posvěceně Krví Páně jsou jakoby všemohoucí ve své modlitbě, protože za nás věčně modlí se a prosí Krev Páně. Kristus jest knězem na věky, na věky jest přijata jeho oběť. Tato oběť jest naše a proto jsme v této oběti přijati na věky, abychom došli, abychom dosáhli toho, co jest dovršením kněžství Kristova, aby po-

dala též ovoce své oběti, protože to jest úkolem kněze — zprostředkovatí mezi nebem a zemí. A vrcholným darem tohoto kněžství jest právě Bůh. Po tom toužíme, k tomu směřovalo celé kněžství Kristovo. Ano, dojdeme v Krvi jeho cíle, nezbloudíme, dojdeme domů, k Otci, který odpustil, a který se těší na svoje děti!

KRÁLOVSTVÍ KRISTOVO VI

Tedy Králem jsi Ty! Ty jsi řekl: Králem jsem, ale království mé není s tohoto světa. Království Kristovo jest královstvím pravdy jeho, protože řekl hned dále: Já k tomu přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě. Otče, posvěť jich v pravdě, aby byli jedno, jakož i já a Ty jedno jsme. (J. 17, 17.)

Chtěl shromáždití Ježíš dítky ode čtyř úhlů světa. Jisto jest, že je chtěl shromáždití, protože je chtěl sjednotiti aspoň v lůně Otce svého, do něhož je přinesl svým utrpením, svým slovem a svým příkladem.

Svatý byl Ježíš vůdce. K Bohu chtěl vésti ty, kteří dosud daleko bloudili od něho. Chtěl velké, svaté společenství dítek Božích, společenství myšlenky velké a osvobozující.

Jest církev něco více než pouhé společenství myšlenky? Kristus právě proto, že tolik obětoval, že tolik dal, právě proto, že tolik chtěl dáti, že tolik zamýšlel, právě proto nemohl se spokojiti jenom se společenstvím myšlenky, jenom s pouhým hnutím, nýbrž právě pro vznešenost této společností myšlenky, právě proto chtěl spo-

lečnost pevně stavěnou, společnost, zřetelně složenou a rozlišenou.

*

Království Boží jest království Boží pravdy a lásky ve světě, a právě proto jest potřebí společnosti, která by tu pravdu a lásku hájila, uskutečňovala, hlásala a vykládala, která by hlásáním a plněním slova a lásky, království lásky Boží, království synovství Božího uskutečňovala. Kristus umřel za nás, aby za nás zaplatil Otcí, aby s nás sňal vinu, aby nás vykoupil a aby nám vrátil všechny dary dítek Božích. Protože jsme lidmi, proto všechny tyto své poklady složil v klín jediné, viditelné, lidské společnosti, která by měla tyto dary dále rozdílet, k nim věsti a je ochraňovati.

V duši začíná království Boží, ale církev jest zde k tomu, aby toto království v těchto duších vštěpovala a ochraňovala.

Kristus chtěl býti velkým králem srdcí, protože jim dal pravdu, protože jim dal nejvyšší lidské štěstí, protože nás přivedl ke štěstí, protože nás osvobodil od viny, od neštěstí a od smrti, proto mu patří všechna lidská srdce a všechny lidské myšlenky. Protože nás vrátil životu, protože nás vykoupil ze smrti nejhorší, ze tmy a hrůzy a marností hledání, proto mu patříme, proto mu patříme tak, jak jsme. Naše srdce jsou především jeho panstvím a s tímto srdcem a s myslí naší všechno, co jest kolem tohoto lidského srdce a kolem lidské mysli sdruženo a soustředěno. A když nás Kristus všechny vykoupil a když všichni jsou mu velkým díkem zavázáni a když On jest hlava všech a srdce všech, když jest krá-

lem svou láskou, protože z jeho plnosti všichni jsme přijali, protože všem nám především život zachránil, proto všichni vespolek tvoříme království jeho.

Království toto ale musí býti uznáno. Proto jest jeho objektivní království též ještě královstvím subjektivním. Srdce naše a mysl naše a celý život náš musí býti jemu podřízeny, podle něho zařízeny, k němu zacíleny. A jestliže tvoříme lidský celek, lidskou společnost, a jestliže každý zájem a každý směr seskupuje a pevně sdružuje lidi, musejí býti pevně semknuti též ti, kteří jsou tu těsně s Kristem spojeni, kteří jsou s ním tak těsně a proto též i mezi sebou tak úzce spjati, totiž životem, totiž vykoupením, totiž pravdou, totiž láskou, nad něž opravdu těžko najíti lepších a vzácnějších darů v životě.

Proto se nedivme, že Kristus chtěl ty, kteří jsou jeho, kolem sebe pevněji i lidsky pevněji a těsněji spjati, semknouti.

*

Kristus chtěl míti viditelnou svou církev, ale ne snad jenom tím, že ti, kteří tvoří s ním jednotu, tvoří ji též mezi sebou. Chtěl jednotu těsnější a jednotu, která jest více přizpůsobena lidskému způsobu života, jednání a zvyku. Kristus chtěl opravdu budovati církev viditelnou. Mluví o své církvi, která jest jako dům na skále, jako jeho nevěsta. Jeho církev bude jako ovčinec, kde On bude pastýřem. Jeho církev jest dům na skále, jest světlem na svícnu. Nemůže se skrýti město na skále, nemůže se skrýti světlo na svícnu. Jeho církev jest kompletním tělesem s hlavou a představenými. Nebyla jeho společnost pouze slož-

ním lidí týchž názorů, protože svou církev pevně skloubil hlavou a údy. Jedněm sdělil pravdu, aby ji hlásali, a druhým ve svém těle doporučil, aby poslouchali, aby přijímali, co jim jeho přímí zástupci podají. Což mohl jen volnému shromáždění říci: Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá? (Lc. 10, 16.) Pokud nebude evangelium hlášáno poslední duši do posledního okamžiku, jenž má hlásáním a pravdou bytí vyplněné, do té doby bude trvat rozkaz Kristův o pravdě a do té doby bude platit: Jdouce do celého světa, učte všechny národy, a zároveň s tím: Kdo vás slyší, když takto učíte, mne slyší. Proto jsou v jeho společnosti Pravdy ti, kteří tuto pravdu musejí hlásati, a ti, kteří ji musejí přijímati.

Proto není jeho společnost jenom společností libovolnou, nýbrž On určitým dá v povinnost hlásati pravdu jeho a druzí budou míti přísnou povinnost tuto pravdu přijímati.

Chtěl míti církev svou viditelnou, protože viditelnými znameními se do ní vchází. Křest ustanovil Ježíš a ustanovil nejsvětější Svátost oltářní. Křtem vcházíme do říše Kristovy, do království jeho Pravdy a nejsvětější Svátost oltářní jest živým, pravým Tělem Lásky nejvyšší. Kristus chtěl, aby ti, kteří přijmou pravdu jeho, aby byli spojení poutem zvláštní jednoty, protože modlí se za ně ve velekněžské modlitbě: Otče, učiň, aby byli jedno jako Ty a já jedno jsme! (J. 17, 11.)

Jedno, proto společnost, jedno z lidí viditelných, proto jednota viditelná. Jeho společnost jest společností viditelnou, protože má nejvyšší hlavu. Kristus staví církev svou na skále. Užívá při tom slov, která přímo připomínají nábožen-

skou obec židovskou, pevně stmelenou. Jako nová společnost, jako nový šat, jako nová nádoba na víno pravdy jest svěřena vedení. Jeho církev jest stádcem. Praví: „Pusillus grex," ale předpovídá o něm v podobenství o seměнку hořčičném a o kvasu v mouce, že celý svět převrátí a že se rozroste do výšin. A toto tělo jeho jest svěřeno vrchní hlavě, hlavě pevné, hlavě neochvějně. Budou proti ní útočiti neviditelné pekelné brány viditelnou zlobou, ale nepřemohou ji. Protože jest stavěna na pevném základě, na základě, jejž položil Kristus sám. A Kristus stále bude s námi až do skonání světa. S námi, nejenom s pravdou svou, s námi, kteří budeme jeho. Svět bude církev, dílo Kristovo, nenávidět. Jak by nemohl nenáviděti po staletí ty, kteří jiným duchem žijí, kteří nějaký směr proti světu drží?

Je-li svět viditelný, právě tak jest viditelné též shromáždění Kristovo. Společnost organizovaná jest jeho církev, protože má apoštoly a věřící a protože i vedoucí zase jsou poddáni jedné hlavě nejvyšší, která má pásti, která má vésti a býti odpovědna za ovce a i za beránky.

Tělo jeho viditelně má býti stále obětováno Otci a stále mají učedníci zpřítomňovati tuto Oběť. Viditelně mají věřící požívatí tohoto svatého, obětovaného Těla.

Podobně jako Kristus spojoval v sobě přirozenost lidskou a božskou i dílo jeho, i společnost, která vyšla z otevřeného boku jeho, obsahuje a zahrnuje tuto dvojí stránku, totiž lidskou a božskou. Božská jest pravda, božská jest bdělost nad církví, božská jest milost a řízení církve a lidským jest naplnění církve lidmi, lidským jest to, co přinášíme, totiž sebe, a že my jsme vidi-

telní a potřeba viditelnosti a proto i naznačení věcí neviditelných jest tak naléhavé, proto jest společenství pravdy a lásky a vítězství Ježíše Krista zároveň též společenstvím viditelným — církví.

A tak, co jest církev?

Choť Kristova, která vyšla neposkvrněná z otevřeného boku Ježíšova. Jest lodí, jest polem. Není pouze shromážděním vyvolených, protože podobno jest království Boží, tedy Kristovo, poli, na němž zlý člověk nasil do pšenice koukole, jest lodí a sítí, která shromažďuje ryby všech druhů, jest shromážděním hřešících i kajících, protože pro ně dal Kristus církví zvláštní milost, odpouštění ony viny.

Ovčincem jest církev, která má shromažďovati všechny lidi, i ty, kteří ještě nejsou v ovčinci. Novým Jerusalemem, Jerusalemem ne již litery, nýbrž synovské oddanosti dětí k Otci nebeskému. Jest vinným keřem, kde Kristus jest pnem a my ratolestmi.

Církev jest ještě více, jest svatým, mystickým Tělem Ježíše Krista. Kristus jest hlavou jeho, tohoto Těla, jest naší hlavou, protože jest naším nejvzácnějším bratrem, protože pak z něho, jako z hlavy všecken život a veškeré řízení církve a obce pramení.

A tak přicházíme ke klasické definici církve, která jest vypracována zásluhou velkého učence a světce sv. kardinála Bellarmina: Církev jest shromáždění věřících, kteří vyznávají jednu víru, kteří užívají jedněch svátostí, kteří pod neviditelnou hlavou Krista a jeho viditelným zástupcem — římským biskupem — se spojují.

Kristus volal, že království jeho není s tohoto světa, volal, že je to království nebeské, protože nadpřirozený, nebeský cíl jest jeho posláním a určením.

Poslání církve jest dáno nadpřirozeným posláním jejího zakladatele Ježíše Krista, nadpřirozeným obsahem jejím — totiž spásou, totiž přivlastněním nám dětství Božího, lásky Boží přes pravdu Boží.

Církev Kristova jest shromáždění, které přijalo a má opatrovati, podávati a chrániti a vykládati pravdu Kristovu.

Nebylo by dobrým život za pravdu položití a nepostarati se o to, aby podle povahy lidské přizpůsobeným způsobem nebyla tato pravda chráněna, uložena a podávána.

Jistě, že by mohl Bůh každého přímo osvítiti. Ale jako Bůh do společnosti lidské vložil pravdy přirozené, jež musíme jeden od druhého přijímatí, protože nejsme tvory individuálními pouze, nýbrž též společenskými, právě proto též i v tom, co nás má tak intimně navzájem spojovati, protože v náručí Boží jistě Bůh nepominul tuto stránku lidské povahy. „Fides ex auditu,” pravil sv. Pavel. (Rom. 10, 17.) Kdyby nebylo církve, to jest společnosti, která bdí nad pravdou, ve které jsou tyto pravdy uloženy, a jež jediná může některé své členy oprávněně poslati s tímto posláním, aby hlásali tuto víru, kdo by měl právo hlásati? A kdyby každý byl přímo osvícen, proč tedy „fides ex auditu”? Proč apoštolově hlásali slovo Boží, proč vychovávali a vybírali tak pečlivě své nástupce, proč sv. Pavel dává takové přesné podmínky pro ty, kteří mají obci státí v čele, aby mohli hlásati slovo Boží,

proč sv. Pavel jenom svým žákům, svým nástupcům a zástupcům praví, kaž vhod či nevhod, protože přijdou ti, kteří by rádi lichotili lidské pošetilosti.

Tak jest posláni církve učiti lidi pravdě Kristově, vésti je ke Kristu, naplňovati je životem Kristovým a přetvořovati je podle pravdy Kristovy a podle příkladu Kristova.

*

Proto jest a může býti jenom jedna církev Kristova. Z toho, že Kristus chtěl všem lidem dáti celou pravdu svou, plynou všechny tak zvané znaky církve. Církev katolická může býti jenom jedna, může býti jenom svatá, může býti jenom na apoštolích budovaná.

Protože všechny chtěl Ježíš uvést do svého ovčince, a protože určitě chtěl církev viditelnou, proto jedna jenom jest církev viditelná, Kristova. Protože jest katolickou, to jest pro všechny, proto jest jedinou. Jestliže všichni jsou vykoupení, jestliže všichni v jedné pravdě, v jedné lásce Boží, v jedné Krvi Kristově, v jednom Těle jeho se mají shromáždit, musí býti církev jeho pro všechny doby, pro všechny potřeby, pro všechny povahy. Protože těž Kristus pravil: Jdouce do celého světa, učte všechny národy. A protože: „Una fides, unum baptisma“, jako jest jeden Kristus, právě tak jest katolicita formy, katolicita ústavní, rovněž výsadou společnosti Kristovy.

Přicházejí církve, přicházejí nově odštěpky od Kristova díla, přišli, ale ti musili na tisíce kusů roztrhati svatou, nesešívanou suknicí Kristovu.

A všichni se odvolávají na Krista. Všichni

chtějí navraceti církev k její původnosti, chtějí ji napravovati. A odvolávají se při tom na Písmo. Kdo vám zaručil, že to, co nazýváte Písmem, jest opravdu Písmo Kristovo? Nebyla to ta církev, kterou nyní chcete roztrhati, která se vítězně probjovala apokryfy, které jako houba chtěly zarůstí čisté učení Kristovo? Vidíte, jak jste nedůslední? Z rukou církve berete Písmo, na její podání Písma se spoléháte, abyste v zápětí prohlásili, že nutno očistiti církev, že nutno ji znovu-zříditi?

Má-li se pravda realizovati mezi lidmi a z lidí, musí mítí lidskou formu: tedy církev, tedy shromáždění. Protože se jedná o jedinou pravdu a jediný život z této pravdy, musí i tato společnost mítí jednu, jedinou formu. Jak strašně jest slovo Tertulliánovo, jenž je, bohužel, napsal i proti sobě: Než přišli kacíři, nebylo pravdy, nebylo evangelia, nadarmo se křtilo, nadarmo trpěli mučedníci? Mučedníci v mukách nejstrašnějších, v obětech nejkrutějších obětovali život, čest, slávu, rod, majetek, životy, všechno — panny přemohly v sobě nižšího člověka, vyznavači zobrazili v sobě statečně v bojích se sebou a se světem Krista, to všechno proto, aby jednou přišel někdo a řekl: Až dosud nebylo církve, až dosud, do mého příchodu, všichni se mýlili, i nejsvětější... A jestliže je tomu tak, když až do jejich příchodu nebylo církve, kdo ony obnovitele poslal, kdo je zplnomocnil? Proč disputují tak vášnivě všechny církve a proč se spojují všechny v bojích proti jedné, proti té, která zdůrazňuje nutnost jednoty a katolicity, kdyby oni katolicitu sami měli? Mnohomluvnost jest vždycky znamením nejistoty vlastní věci, vlastní pře.

Ano, povstávají, zapadají a rozkládají se samy v sobě všechny společnosti, které povstaly proti církvi katolické, jen církev katolická po všech ranách a po všech zápasech vždy obrozená, vždy znovuvzkříšená, znovu povstává k plnění svého odvěkého úkolu podávati Krista a jeho pravdu a vykoupení všem, všem národům, všem dobám bez rozdílu.

Církev jest věčně mladá, v jejím lůně je věčné jaro. Prošla výhní pronásledování. Dříve otupily se meče katanské, dříve unavili se pronásledovatelé, než církev zničili. Někde zakolísala, ale nový život vždy vyrostl. Protože jí bylo slíbeno: A brány pekelné jí nepřemohou. (Mt. 16, 8.) Všechno, čím peklo dovede bojovati, všechno musilo vytáhnouti proti církvi do boje. Po pronásledování musila nastoupiti lež a snaha o lež ve všech jenom možnostech. Jednu hlavu kacírstva obludného církev ufala a na jejím místě vyrostlo nových sedm hlav jako v pohádce. Staletí trval boj církve proti kacírstvu. Kde byli ti, kteří církev chtějí zachraňovati, když církev pro ně zachraňovala základy pravdy proti bludům, jež se vyrojily proti Božství a člověčenství Kristovu, proti učení Trojice nejsvětější?

Zdá se, praví sv. Ireneus, že jí ubývá jako měsíce, ale to církev neubývá, jako neubývá měsíce, nýbrž jen její zář lidem se částečně zakrývá. Obumbrari potest, praví sv. Ambrož, deficere non potest. Ubi Ecclesia ibi nulla mors. Protože s ní jest původce života, života všeho a především nadpřirozeného. Sv. Augustin pln důvěry praví k těm, kteří popírají církev, protože v ní nejsou. Jako nikdo nemůže s nebe odstraniti hvězdy, tak nikdo nemůže se země zničiti církev.

A jako nezničila církev pronásledování, nezničila ji ani kacířstva a nezničila ji ani zkáza mravů. Vždycky našli se v církvi ti, kteří vzali doslova Slova Pravdy věčné, a kteří podle nich žili, podle nich přetvořili pomalu zase svět a zase vrátili viditelné církvi její krásu. Církev nelichotí, nechce se líbit, všem stejné břemeno, stejné povinnosti slibuje. To proto, že jest jednou, Kristovou, pro všechny.

Nic nemůže poskvrniti čistou snoubenku Kristovu. V Kristu zůstane vždycky čistá a nevinná, protože v ní jsou poklady krve a zásluh Kristových, protože v ní jsou uloženy všechny milosti a svátosti a protože směřuje k cíli spasení, protože ústí v nebesích, protože svým ovocem již jest církev v nebesích. A proto pevně doufáme, že ani moderní klanění pokroku a modle vědy, církve nezničí. Jestliže sdružuje lidi hlad a žízeň, jak by nesehnala věčná žízeň pravdy, kterou možno na chvíli zasypati, ale nikdy ne nadobro umlčeti, jak by to nesvedlo zase ubohé, bloudící dítky do náručí té, ve které jest Kristus svým životem, svou pravdou a láskou? Ano: Deus fundavit eam in aeternum.

Nebesa a země pomínou, ale slova Kristova nepomínou. Slova Kristova jsou uložena v církvi a proto všechno spíše pomine, než tato pravda a ta, která tuto pravdu přechovává. — Církev svatá, církev jedna, církev Kristova.

Církev jest věčná matka, která plodí dítky nebi a Kristu. Jestliže věčný Kristus ve svém kněžském úřadě, jestliže na věky má cenu a platnost Oběť Kristova a jeho Krev, na věky musí platnost a trvání míti ta, která v této krvi rodí dítky pravdě a světlu.

To jest právě velkou krásou církve, že se vždy dovede — nezadáním věčných pravd — přizpůsobiti všem dobám a všem potřebám. Stále jiným časovým způsobem dovede hledati svoje z nejvzdálenějších končin. Stále k ní spěchají ti, kteří jsou unaveni hledáním, kteří marné promeškali své dny v čekání jitra. Všechna pokolení nalézají v této církvi zdroje, jak podle jejích pravd zařídití život. Všechny bolesti, všechny pláče mohou nalézti a nalézají vždycky odpověď svou u této matky. Matka velká, čistá a svatá. Jen my ji poskvrniti chceme, jen my nejsme jejími svatými členy. Ale to jest právě poslání Království Kristova, aby přetvořilo srdce, mysle naše, aby nás celé přetvořilo podle Krista. Nejste spokojeni s církví? řekněte si proto, že musíte býti nejprve nespokojeni s sebou. Přijměte prosté, bez disputací ony pravdy, které jsou nad vámi, jako jest Bůh nad vámi, a dejte se přeroditi, přetvořiti, proměnití touto církví! Sníme o velkém království lásky a pravdy. Kdo mu stojí v cestě? Jen ty, jen ty, že nejsi svatý, jen ty, že jsi nevyplnil do důsledků pravdu Kristovu. Církev chce tebe celého, celé tvé povolání, celé tvé schopnosti, všechny hodnoty, všechny chce soustřediti kolem Krista a v jeho svaté pravdě.

Učiň Krista králem srdce a myslí své, učiň jej králem života svého, králem a pánem zásad svých, podle nichž řídíš svůj život. Tak naplníš poslání církve, tak nastolíš Krista na trůn svého srdce.

Sníte, drazí přátelé, o velkém vítězství, až půjde mimo vítězný prapor vojsk Kristových? Tvým srdcem musí projíti onen triumf, srdcem všech nás jako žhavý proud musí protéci život Kristův.

Za slávu Kristovu, za slávu církve jeho, denně, stále, ve všem, všechno podle pravdy jeho, podle lásky jeho, aby vyústilo v životě jeho, v životě věčném, v životě dítek, jenž všechny objal v jedno shromáždění synů svých, ve vykoupení Syna svého.

Za slávu Kristovu život křesťanský ze soukromí ve veřejnost, aby rodina, okolí, obec, stát byli prokvašení svatou pravdou Kristovou! Aby všechno bylo přiblížením všech k cíli, ke světlu, jež se vyvrcholí v konečném vítězství dobra, pravdy, Krista nad lží, peklem, malicherností, světem. A království jeho nebude konce! Amen.

UTRPENÍ PÁNĚ

VII

Až dosud mluvil jsem k vám slovy, jež jsem se snažil odposlouchati učící naší matce církvi. Ale dnes, v této svaté chvíli, tak rád bych se odmlčel a dal mluvit pouze svatým ranám Krista Pána, jen jeho svatá krev nechť k nám mluví!

Šel jinou cestou Ježíš než ti, kteří měli vésti duše na pastvy pravdy. Jinou cestou, cestou čistou a svatou.

Vzbudil pekelnou nenávist a závist — zášť spojenou se zlobou nesmiřitelnou. Nemohl jinak Kristus svou cestu životem skončiti než právě cestou křížovou. Postavil se jako plamenný meč proti pozemské malichernosti, soběstačnosti. Rozmetal láskou svou a pravdou svou pracně sestavený svět přízemního, tak lidského náboženství.

Proto ho prodal Jidáš. Jidáš patřil dokonale k těm, kteří hledali smrti Kristovy. Měsíc měl a měšci sloužil. Zahořel tvrdou nenávistí, když Kristus nezakládal království izraelského. Když hlásal odříkání, odpouštění, když místo boje proti Římanům, bojoval proti hříchu. Zahořel strašně záštim, když nepokáral ženy, která pomazala nohy jeho.

Proto šel k velekněžím, volá k nim: Co mi chcete dáti, a já vám ho zradím? Co mi chcete dáti? Neslyšíte zřetelně, přátelé, i svůj hlas, tolikráte světu volaný: Co mi chcete dáti? Jaké místo, jakou slávu, jaké uznání, jakou čest, jaké jméno, co, co mi chcete dáti? Jsme nedočkaví. Kristus slibuje království nebeské. Víme sice, že nemůže smrtí vše skončiti, ale my chceme přítomnost, my chceme dnes! A proto vzýváme dnešek, zbožňujeme dnešek a lačně sahalí jsme tolikráte po tom, co měl, co nám nabízel, co sliboval. A prodali jsme lehko Kristovo slovo, jeho pokyny, jeho cestu. Šli jsme tolikráte za tím, jenž sliboval hned mnoho a lehko, jenž nechtěl takové oběti jako Kristus.

Hnusnou věcí jest zrada! Ten, jenž sdílel chléb a lásku Spasitelovu, byl svědkem tolika divů, ten, jenž byl zahrnut tolika výsadami — jej zradil klidně, zradil za třicet stříbrných, za cenu otrockou.

Co zradil Jidáš? Nezradil jenom známého, zradil přítele, zradil ještě více, zradil lásku, protože zradil Boha.

A nyní se podívejte do svého nitra! Tušíš, jak asi černá byla noc, kterou se odebral Jidáš k nepřátelům Krista, aby jim prodal svého přítele, své všechno? Jak se asi peklo rvalo o jeho duši,

jak všechna láska jistě ještě jednou naposled před jeho zrakem stála, a jak studeně se odvrátil Jidáš od svého Mistra. Prodal lásku! Prodal Boha, jenž se k němu tak snížil, že chtěl mu býti přítelem! V tom spočívá, přátelé, podstata nejhnusnější zrady Jidášovy.

A nevidíte v tom jeho temném plížení se nocí k těm, kteří žíznilí po smrti jejich nenáviděného karatele, nevidíte i svou duši, jež tolikráte se plížila temnotou viny ke světu, k nepřátelům Kristovým, aby od nich obdržela falešný úsměv, aby si od nich vyžebala drobet, mzdu otrockou?

Tak ocenili Krista, ale tak ocenili také Jidáše jako otroka. A tak též nás oceňuje vina. Jako otroka — jako otroka, jemuž nesmí býti dáno ani trochu lásky a úsměvu, jenž má se zalknouti směšností a zločinností toho, co se mu dává za jeho zradu, za zrazeného, prodaného Krista a Boha.

Ježíš ví o této zradě a v této zradě jako v zrcadle čte všechny zrady, jež budou až do konce světa páhány na něm, jak bude až do konce světa zhrdáno láskou jeho. Viděl i naše všechny preukrutné zrady na něm, zrady naše, zrady s otevřeným hledím, protože jsme věděli, co je Kristus, a přece jsme jej prodávali! A tak počal Ježíš teskliv býti. Smuten nad tím, jak ještě má býti dokázáno lidem slepým a nechápavým, že jest někdo, kdo jej miluje, že vše ostatní chce jenom neštěstí, věčné neštěstí, aby se mohlo věčně Bohu rouhati neštěstím naším.

Počal teskliv býti a vyvrcholila jeho tesknota v zahradě Getsemanské. Ježíš viděl zřetelně muka a bolest z viny všech lidí, viděl zřetelně všechny viny. Viny doléhaly na něho jako příšerné

nestvůry, jež se sápany na něho, jež se mu vysmívaly, jež řvaly na něho o marnosti jeho oběti, jež se vysmívaly jeho oběti a jeho lásce, jež nechtěly jeho oběti, jež nikdy nebudou chtít odpustění, jež se budou věčně od vykoupení odvracet. Viděl Ježíš všechny hříchy všech lidí. Procítil bolest nesmírnou, protože byl Bohem a protože měli poznání vlité a proto věděl dobře, dokonale, lépe než my, nesčíslněkráté lépe než my, co je vina. Procítil hrůzu urážky, hrůzu rouhání hříchu. Procítil prázdnotu a bídu lidské duše, otrávené vinou, procítil muka všech lidí, kteří se budou zmítati v okovech viny a kteří nebudou chtít léku, jež on svým utrpením nám zjedná. Ježíš jest zatížen, zasypán lavinou všech vin a všech běd z viny, již nemůže snést, tělo umdlévá, tělo se chvěje, pot, pot krvavý jsme mu hříchy svými na těle vynutili.

Byl sám při tomto utrpení. Všichni jeho přátelé, jeho učedníci jej v této chvíli opouštějí, aby jej opustili dokonale i ti, kteří se chlubili, že s ním půjdou i na smrt, že mohou, že chtějí pít s ním z jeho kalicha. Rozprchli se jako ovce, když počne někdo bít hospodáře.

A tak zajímají Krista, smýkají s ním od soudce k soudci a lží a podvodem chtějí jej usvědčit.

Přichází důležitá chvíle pro celé lidstvo, chvíle tak poučná pro všechny dějiny lidské. Kristus musí projít porážkou, zničením všeho, naprostým, lidsky řečeno, nezdarem. Musí vše býti obětováno, i vítězství, aby právě bylo vítězství dosaženo. My tak neradi obětuujeme, chceme vidět okamžitě své úspěchy a proto Kristus v přívalu opuštěnosti, zdánlivého zmaru, zničení — léčí naši malou důvěru, která by chtěla sama si

upevniti svého Boha a jeho plány a jeho zřízení, protože jako by sobě více důvěřovala než jemu. Stojí zdánlivě bezmocný před svými soudci. Mohl je všechny zdrtiti jedním dechem svých slov, tak jako trhal jejich přediva intrik, jako roztrhával jejich nástrahy, tak mohl vše obrátiti v niveč, ale jak by byla naplněna Písma? Kristus měl takto trpěti, takto a nejinak. My bychom kolikráte rádi snad i trpěli, ale vždy tak, jak bychom si to sami vybrali a obyčejně tak, aby to krásně vypadalo, takže by to nakonec ani utrpením nebylo. Proto tu stojí Kristus, jakoby bez pomoci, jakoby zbaven svých sil, své moci, jako by jej Bůh opustil. Stojí a prochází peklem nactiutrhání, pokryteckých otázek, podstoupil soud, jakého svět neviděl a neuvidí. Lidé, špatní, malí, bohaprázdni soudí Boha samého, Boha svatého, Boha nejsvětějšího. Tragedie všech našich soudů nad Bohem, soudů nad jeho řízením, nad jeho Prozřetelností, když my, lidé omezení, nechápající hloubku jeho úradků podle svých ubohých výpočtů, jsme to a ono pokládali za nedůstojné Boha, za nemožné od Boha.

Jest odsouzen Ježíš, že se rouhal.

Pravda vždycky bude souzena za to, že se odvažuje tak směle býti pravdou. Nikdy nebude jiného údělu pro ni. Proto všichni, kteří se k pravdě hlásí, musejí se spokojiti s tím, že byli zároveň s Kristem odsouzeni u Annáše i u Kai-fáše i u Piláta, protože nikdy si nebudou ti, kteří drží moc, někoho znepřátelovati pro pouhou pravdu, protože lež vynáší, protože lež dává moc, protože lež odívá leskem, protože lesk a moc světa jest stále ještě v držení moci temna.

Nesmějí se tomu diviti dítky Boží a nesmějí

smutně se na to dívati. Nikdy dítky Boží, právě a čisté dítky Boží, pokud tento svět bude trvati a nepřijde Pán, aby vyvrcholil království své, nikdy nebudou míti to, co se platí zradou na pravdě.

Chtěl soucit vzbuditi Pilát v Židech, a proto bez soucitu káže Krista zbičovati. Rána za ranou dopadá na jeho svatě, čistě, panenskě Tělo, utkané v lásce Ducha svatého v lůně přecisté Matky. Celé jeho Tělo jest rozdrásané, červeným purpurem vlastní krve jest přioděn Ježíš. Nic zlého neučinil, ale budiž bičován, nenalézáme na něm viny, ale budiž od nás urážen, víme, že chce jen duši naši, ale zahrneme jej potupami právě proto, že jest náš Pán, právě proto, že jest nevinný a svatý, právě proto, že jest milosrdný, že čeká trpělivě. Bojíme se pánů, kteří okamžitě a strašně trestají neúctu, ale Kristovu lásku přece nemůžeme jinak hodněji a důstojněji splatiti než tím, že se přidružíme k chásce, která jej svléká ze šatů a vpíjí se v jeho muka. Zahleďte se hluboko do temna okolo onoho ohně a možná, že i sebe spatříte v té rotě, která bez rozmyslu, se zuřivostí dusící se nenávisť k lásce, Krista šlehá, Kristu se rouhá, jej tupí, jemu se posmívá!

Tiše stojí Kristus, stenu nevydal ze sebe. Nemá kolem sebe jedinou duši, která by s ním projevila soucit, která by jej ušetřila, která by jej politovala. Ano, nikdo z nás neměl soucitu s Kristem. Tolikrát jsme slyšeli, že hříchy bičujeme Krista, a zase znovu jsme, přes toto všechno volání stenajícího nitra Kristova, znovu a znovu napřahovali se k ráně proti svatému Páně. A jestliže užívali katané důtek a prutů, my užívali k jeho potupení jeho svatých darů i darů nejsvětějších,

my zneužívali jeho trpělivosti, jeho milosrdenství.

Což nevolal jsi snad zpit slepou nenávistí s davem též „Ukřižuj!“? Za všechny dary, za všechnu lásku, za všechnu pravdu, cos dal Ježíši? Dal jsi mu srdce, přičinil jsi se, aby Kristus vládl v tvé duši, aby vládl v tvé rodině, aby vládl v tvém okolí, všude, kde máš moc? Což jsi též nevolal proti jeho pravdě a proti jeho duchu a proti jeho zásadám a jeho učení: „Ukřižován buď!“? Buď ukřižována jeho láska, budiž ukřižován jeho zákon, buď ukřižováno jeho učení.

Ukřižuj, ukřižuj Krista každý, kdo může, protože jeho slova nám překážejí nerušeně otročiti tělu, protože nás ruší z libého kolébání otroctví světu a mamonu a tělu a nenávisti a závisti a sebelásce!

Ukřižuj, ukřižuj Krista za to, že nás odvracel od země a že nás chtěl vytáhnouti s sebou k nebesům!

Chtěl k nebesům, proto bude blíže k nebesům. Byl ukřižován. Tupé údery kladiva dopadají na údy zkrváceně. Rána za ranou, rány, které otrá-sají vesmírem.

Slyšíš ránu? prvou, druhou, třetí? Svou, strašnou, krutou, zběsilou ránu svého hříchu nečistoty, nenávisti, lakoty? . . . Tak dále, dál, pevněji, stále pevněji přibíj Krista na kříž! Konečně jsi ho ukřižoval! Židé nebyli přece nic jiného než nástroji našich hříchů. Pro hříchy naše potřen byl, On nesl viny naše, pro hříchy naše přece prohlásil Kristus, že prolita bude jeho svatá krev.

Mé hříchy chtěly zasáhnouti Boha a svrhnouti ho s jeho trůnu. Kristus nastavil své tělo nesčet-

ným bolestem a ranám, aby zachytil trestající ruku Boží. Musil býti Ježíš všeho zbaven, i oděvu svého, protože hříchy svými se přimykáme k věcem stvořeným, jimiž oblékáme a zahaluje-me svou duši, aby neviděla Spravedlnost Boží. To my jsme se vrhli jako smečka hladových vlků na muka Kristova. My jsme ho zabili v mukách nejpalcivějších. V mukách opuštěnosti, bezútěšnosti. Krev zalévá v bolestech svaté Tělo Kristovo a naše hříchy se denně stále znovu a znovu posmívají této lásce. Smějeme se denně tomu, že chce býti láskou, králem srdce našeho, smáli jsme se denně tomu, že nás tolik miloval. My raději šli za tím, jenž prázdnotu dával s hnusem a stíny štěstí, za nímž se skrývala propast beznaděje. Denně jsme Krista ukřižovali. Šel přítel Filipa Neri, Tomáš, kolikráte denně za svým hříchem, hnusným hříchem. — Tolikráte si říkal: „Povstanu!“ a zase klesl a zase jej táhl „sladký hřích“. A jednou v úzké uličce neapolské potkává jej Kristus. Nese těžký kříž a jeho oči zbrocené krví upírají se tak tesklivě na nešťastníka a jeho ústa zmučená jen toto praví: „Tedy zase mě jdeš ukřižovat?“

I na nás hledí s kříže Kristus, i nás tolikráte již potkal na cestě života, když jsme se řítili ke své záhubě, tolikráte volal: Zase jdeš mne ukřižovati?

Drazí, jak bez počtu jsou viny naše, jak jsou strašně, jak jsou těžké. To ony mdlobou a palčivou žízni Krista trýzní. To pro nás žíznil Ježíš, žíznil po naší lásce, žíznil, zatoužil po našich duších, aby nám dal štěstí, protože ví, že bez něho zahyneme.

Co učiníme, drazí? My jsme ho zabili! Vidíte

hrůzu hříchů, vidíte na kříži strašnou příšernost viny? Rozpjaté ruce Kristovy, jeho otevřené srdce, muka bez počtu, jsou knihou, ve které může čísti o hrůze viny, jak musí ji Bůh trestati, jakou náhradu na svém Synu musil Bůh žádati. Ta krev svatá volá, volá hlasitěji než krev Abelova, volá, že vina je děsná, že vina jest ošklivá, že vina jest neštěstím, že vina jest zlem největším, že jest jediným pravým zlem. Velké jest milosrdenství Boží, ale vedle něho jest ještě spravedlnost, která musí trestat ty, kteří pohrdají stále a vytrvale láskou nejvyšší. To pro ty, kteří nechtějí, ale všem ostatním, ubohým hříšníkům jest kříž Páně sladkou útěchou a nadějí. Proto Kristus přišel, aby ukázal světu umdlenému a nešťastnému, že jest jedno srdce, které na ně nikdy nezapomnělo a nikdy nezapomene, že jest Otec, který tak miloval svět, svět jej urážející, svět zlý a hříšný, že ani Syna svého neušetřil. Kristus otevřel na kříži srdce své, abychom jak soutěskou, kde vane klid a jistota, mohli proplouti do přístavu Boží lásky, Božího slitování.

V srdci Páně otevřeném můžeme si již troufatí předstoupiti před Otce. V něm již můžeme všechno slitování, všechno odpuštění doufatí od Otce. Ježíš chtěl nám ušetřiti bolestné shledání, abychom nerozdali zbytečně a nadarmo srdce své, ukázal nám na jednu lásku, která neumírá, na lásku, která nikdy nezapomene, která ničeho se neleká, která dovede všechno dáti, abychom věděli, kam srdce své zavěsiti na věky a neodvolatelně, na věky sladce a vítězně.

Tak jest kříž Kristův důkazem nejvyšší lásky. Když obětoval pro hříchy naše Otec vlastního

Syna svého, co ještě by nám dovedl odepřít, co by nám nedal, co bychom ještě mohli hledati?

Proto stojí Kristus na rozcestích, proto stojí při cestách, proto má státi v čele života našeho, rodin, škol našich, abychom věčně měli před sebou jistotu své spásy, jistotu jedné, nekonečné lásky.

Kristus na kříži patří tak laskavě a vlídně na Tebe. Jsi hříchy zatížen, hříchy, jež stydíš se i sobě doznati, podívej se do těch očí Kristových! Víš, co tam můžeš jedině najíti: Dítě mé, pojď ke mně, dítě mé, dej se obmýti mou krví, dítě mé, skryj se se svou bolestí v mém srdci! Vždyť pro tebe právě jsem umřel. Kdybys jen ty byl býval potřeboval spasení, jistě bych totéž pro tebe učinil. Ježíš s kříže patřil do věků a viděl i tebe se všemi tvými starostmi, se všemi tvými vinami, s tvými slabostmi. Patřil na tebe a volal tě tehdy tak, jako tě volá dnes: Pojď, dej se zahřát mou láskou, dítě mé, pojď si pro lásku, pojď si pro štěstí, pro odpuštění!

Pro tebe, ano, pro hříšníky tu Kristus umírá. A protože umírá Bohočlověk, proto máš právo na odpuštění, proto máš právo v něm na sílu, na milost. Nevypravoval nadarmo podobenství o marnotratném Synu, o Dobrém pastýři. Hledal tě celý život, hledal svými vnuknutími, svými milostmi, dary, svou krví poznačil ti cestu, abys věděl, kudy se vrátiti do jeho ovčince. Tolikráte, nescílněkrátě šel za tebou, ovečkou zbloudilou. Tak jako stoloval s hříšníky a je přijímal, jim odpouštěl, tak chce, abys i ty stoloval s ním u hostiny lásky jeho v Těle a Krvi jeho, v Těle a v Krvi obětované. Nechť jsou hříchy tvé jakkoliv velké, nikdy nemohou převážiti tíhu Krve

a lásky jeho, nikdy nemohou přerůst svatého kříže, jenž ční až do oblak, až do věčnosti.

My hříšníci především máme právo na krev svatou, protože nás přišel hledati, jak pravil, hledati všechno, co bylo zahynulo. Náš jest Ježíš. Náš a proto obejměme jeho lásku, vpijme se lačně do jeho svatých ran, opojme se jeho láskou milosrdnou. Nikdo nemůže dokázati více než smrtí svou lásku. Za nás Kristus umřel a proto kdo by odolal této lásce? Kdo by ještě snil o větším štěstí, než takto býti milovánu?

Proto tak do nekonečna rozrostla se láska Kristova, aby ji všichni musili potkati na cestě životem, aby všichni měli k ní přístup, aby všichni mohli věděti, že jest někdo, kdo je nezištně, čistě až k hranicím možnosti miluje. Lásko, co učiníme s tvou láskou? Zase jí pohrdneme? Pohrdneme i nyní krví Páně, pohrdneme Ježíšem za to, že nedrtí, že netrestá, že nezneužívá, nýbrž že miluje, že nekonečně miluje?

Lásko, Ježíši, přiviň nás na zraněné srdce své, lásko, Ježíši, na věky skryj nás ve svém boku otevřeném, lásko, připoutej nás k sobě láskou svou, nedej, aby zahynuly děti tvé tak bolestně a draze Tebou očištěné a vykoupeně! Svou smrtí jsi nás vykoupil. Patříme k Tobě a chceme, aby celý život náš, naše srdce, naše smýšlení, všechno, co jsme a co máme, tvě lásce sloužilo, tvě lásce se klanělo, aby v ní jednou jako v blaženém moři na věky utonulo. Amen!

O B S A H

Tajemství vtělení	9
Cesta naše	24
Pravda naše	43
Náš prostředník	62
Obět nejsvětější	76
Království Kristovo	90
Utrpení Páně	102